

Prožijte
Svitavy

Aktivní senioři - součást rozvoje města Svitavy

Koncepce proseniorské politiky v letech 2018 - 2022

Obsah:

1.	Úvodem – význam a využití koncepce	5
2.	Analýza výchozí situace v oblasti obyvatel pohledem statistiky	7
2.1.	Demografická struktura obyvatel a některé charakteristiky podle SLBD 1970 – 2011	7
2.1.1.	Proměny struktury populace podle počtu, pohlaví, věkových skupin a vzdělání	8
2.2.	Výběr základních výstupů z demografických analýz ve vztahu k proseniorské problematice	17
3.	SWOT analýza a organizace proseniorské politiky ve Svitavách	20
3.1.	Portfolio stávajících organizací a jejich aktivit	20
3.2.	SWOT analýza	23
4.	Stanovení prioritních oblastí, vizí a hlavních cílů	26
5.	Strategický rámec a akční plán realizace	29
5.1.	Zajištění informovanosti a ochrany práv a oprávněných zájmů seniorů	29
5.2.	Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce	31
5.3.	Vzdělávání (celoživotní učení) seniorů	33
5.4.	Zdravotní problematika seniorů („zdravé stárnutí“) a zdravý životní styl	36
5.5.	Zlepšení prostředí pro život seniorů	39
5.6.	Rozvoj služeb pro seniory	43
5.7.	Zaměstnávání seniorů jako prostředek k posílení prosperity, efektivity a sounáležitosti	47
5.8.	Bezpečí seniorů	50
5.9.	Péče o nejstarší věkové skupiny seniorů	54
6.	Personální zabezpečení, koordinace, financování a vyhodnocování	57
7.	Závěr	58

1. Úvodem – význam a využití koncepce

Stárnutí populace je problémem, jenž se týká prakticky všech oblastí života naší současné společnosti. Stalo se jednou z nejvíce diskutovaných otázek několika posledních desetiletí a to v oblasti demografie, sociologie, případně dalších společenských věd. Problematika stárnutí a populačních změn se však stala nejen součástí vědy, ale především každodenní praxe. Podle ČSÚ¹ bude v ČR do roku 2065 docházet k takovému zvyšování úmrtnostních poměrů, při kterém bude populace ČR **velmi rychlým tempem stárnout**. Celkový počet obyvatel ČR, který by se neměl snižovat, bude pravděpodobně vyvažovat mnohem výraznější migrace a to i za předpokladů její usilovné regulace, zejména z některých částí světa. Z jiných, doufejme především evropských a našim hodnotám i kultuře blízkých zemí, bude určitá míra migrace nutností, jinak dojde zpočátku ke zpomalení, později i k zastavení nebo dokonce zhoršování ekonomického vývoje v naší zemi.

Česká populace bude od 20. let postupně ubývat a tento trend se více nebo méně bude dotýkat i našeho města. V níže uvedené demografické analýze je trend snižování celkového počtu obyvatel patrný již nyní. Věřme, že i ve Svitavách bude vyvážen přílivem mladých pracovníků do nově budovaných průmyslových podniků, kteří budou město Svitavy vnímat jako příjemné místo pro život svých rodin. **Celková dynamika populačních změn bude v každém případě mnohem větší a bude probíhat výrazně rychleji**. Zastoupení osob v jednotlivých věkových skupinách se bude v důsledku snižující se porodnosti vyznačovat snižováním podílu osob mladších 15 let, výrazným poklesem ekonomicko aktivních obyvatel a nárůstem osob starších 65 let. Vlivem úrovně zdravotnictví i sociální péče bude velmi pravděpodobně vysoký **nárůst osob v nejstarší věkové skupině**, tedy osob nad 85 let. Podle predikce ČSÚ by se měl tento počet nejstarších seniorů postupně do roku 2066 zvýšit na 7,5 násobek.

Výrazné změny v střední délce života však není nutné interpretovat jako nějaký neřešitelný problém. Celou situaci je třeba **přijmout jako výzvu a současně jako příležitost** využít osob, jež disponují nenahraditelnými životními zkušenostmi, vysokou odborností a orientací v minulosti vykonávaných profesích, názorovou stabilitou, odpovědností, rozvážností, vytrvalostí a celkovou vyzrálostí. Základní snahou představitelů města by mělo být **budování sounáležitosti a vzájemného respektu** mezi všemi generačními skupinami společně s výchovou k vědomí, že každý z nás bude jednou v situaci seniora.

Opatření reagující na stárnutí budou účinné pouze tehdy, pokud budou založeny na komplexním pojetí, budou navrženy ve spolupráci se všemi relevantními partnery, budou pro něj vytvořeny dostatečné zdroje, účastníci budou motivováni, opatření budou soustavně a cílevědomě koordinovány, vyhodnocovány, rozvíjeny nebo doplňovány v souladu s očekávanými i neočekávanými změnami a dynamikou jejich vývoje. **Hlavním cílem je maximálně využít potenciálu seniorů** a v souladu s názvem dokumentu **přispívat**

¹ČSÚ – Český statistický úřad - <https://www.czso.cz/>

aktivitami této cílové skupiny k dalšímu rozvoji města v nejrůznějších oblastech i celkové spokojenosti všech jeho občanů.

Vytvořením koncepce oblasti proseniorské politiky vedení města pověřilo Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Svitavy, který vytvořil **pracovní skupinu**, v níž jsou zastoupeni kromě dalších např. zástupci seniorských, dobrovolnických, zdravotnických, sociálních, kulturních, společenských, sportovních, podnikatelských a bezpečnostních partnerů.

Základním úkolem skupiny ve vztahu k vytvoření koncepce je **přípravit široce přijímaný dokument**, na jehož základě se budou vytvářet podmínky pro rozvoj ve všech oblastech života seniorů.

Koncepce proseniorské politiky města Svitavy pro období 2018 – 2022 (dále jen koncepce) vychází především z **Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí²** pro období 2013 až 2017 včetně všech poznatků získaných nejrůznějšími aktéry toho plánu ve shora uvedeném období a současně **zkušeností získaných zástupci místních subjektů**, jejichž činnost souvisí s problematikou stárnutí, případně soužití ostatních generací v nejrůznějších oblastech. Obdobně jako je tomu v národním akčním plánu, je pro účely tohoto dokumentu **za seniora považována každá osoba, která dosáhla věku potřebného k odchodu do řádného starobního důchodu**. S ohledem na současné právní úpravy odchodu do starobního důchodu lze obecně toto období vymezit věkem 65+.

Dokument bude zpracován ve struktuře, která byla v minulosti obvykle vytvářena v dalších oblastech rozvoje města v rámci tzv. „Rozvojového plánu města Svitavy“. Koncepce bude vycházet z analýzy základních demografických faktorů, shrnutí jejich nejvýznamnějších důsledků, SWOT analýzy vytvořené na základě široké diskuse zástupců nejrůznějších partnerů z mnoha oblastí života města, stanovení klíčových oblastí pro návrh priorit, určení vizí, cílů, opatření až pro některé podmínky nebo prostředky k jejich naplňování. Samostatnou část koncepce bude tvořit tzv. akční plán, jehož záměrem bude zasadit jednotlivé priority, cíle, opatření do procesu plnění konkrétních úkolů včetně rámcové představy o termínech a odpovědnosti za jejich naplňování.

Věříme, že vytvoření koncepce výrazným způsobem přispěje ke zlepšení života seniorů ve Svitavách, zvýšení mezigenerační soudržnosti všech věkových skupin a celkovému rozvoji města.

Skupina pro přípravu Koncepce proseniorské politiky města Svitavy

² Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí - <https://www.mpsv.cz/cs/31767>

2. Analýza výchozí situace v oblasti obyvatel pohledem statistiky

Pokud usilujeme v jakékoliv oblasti života lokálního společenství o rozvoj, nemůžeme se vyhnout analýzám současného stavu, který je východiskem pro další postup. Základem analytického zkoumání v předmětné oblasti života seniorů je alespoň nástin demografického vývoje v ČR, regionu a především našeho města.

V níže uvedené analýze čerpáme strukturou i některými údaji především ze **Závěrečné zprávy o výzkumu veřejného mínění občanů starších 15 let s názvem Občané Svitav v měnící se společnosti**³ zaměřeném na několik problémů jejich života v březnu 2006 a realizovaném pro město Svitavy Marketingovou laboratoří Ostrava pod vedením PhDr. Juraje Hona, hlavního řešitele výzkumu. Jednotlivé výstupy z této sociologické studie byly aktualizovány a doplněny o další údaje získané z ČSÚ – zdroj SLBD⁴ 2011 a aktuální průběžné sledované údaje za další roky. Především s jejich pomocí se pokusíme vytvořit představu o objektivním demografickém vývoji ve Svitavách.

2.1. Demografická struktura obyvatel a některé charakteristiky podle SLBD 1970 – 2011

Český statistický úřad seznámil počátkem ledna 2004 s výsledky své demografické prognózy do roku 2050 vládu a všechny vládní instituce. V roce 2050 by mohl počet obyvatel Česka bez migrantů klesnout na 8 milionů (v době Sčítání 2001 nás bylo 10,23 milionů osob). Počet osob, které ročně zemřou, je totiž již od roku 1994 větší než počet novorozenců. Podle ČSÚ může populační vývoj ČR do r. 2050 vypadat takto:

Rok	Počet obyvatel	Počet zemřelých	Počet živě narozených
2002	10 203 300	108 243	92 786
2005	10 235 973	111 875	97 457
2010	10 283 042	114 193	96 709
2020	10 283 929	120 734	88 702
2030	10 102 433	130 768	80 153
2040	9 795 118	138 528	80 218
2050	9 438 334	137 872	75 014

³Závěrečné zprávy o výzkumu veřejného mínění občanů starších 15 let s názvem Občané Svitav v měnící se společnosti - <http://www.svitavy.cz/cs/m-159-programy-a-projekty>

⁴ SLBD – Sčítání lidu, domů a bytů

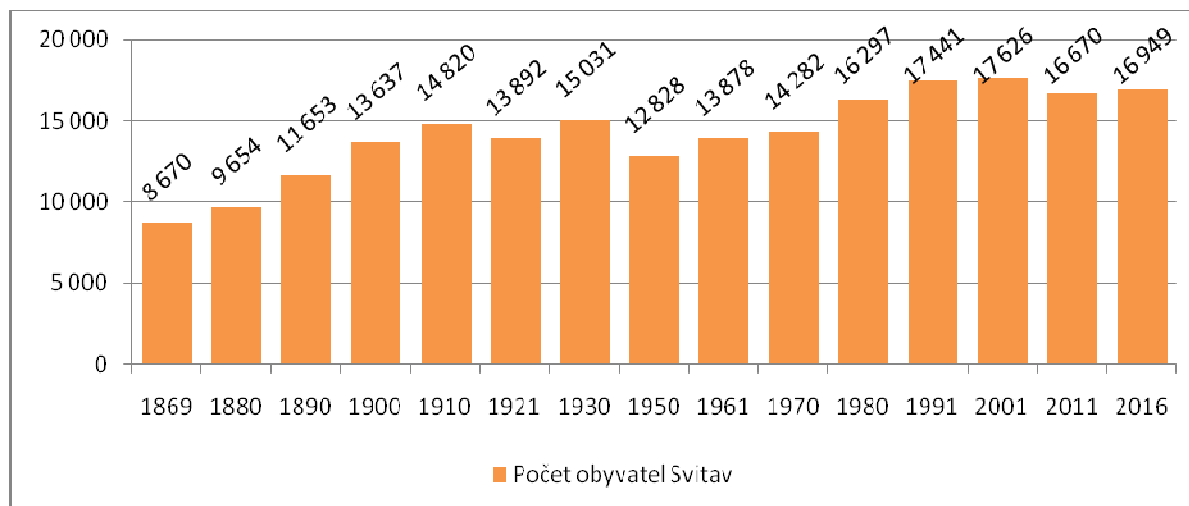

Stárnutí populace je tedy nejen náš či evropský, ale i celosvětový problém. „Starci“ nad šedesát už brzy budou na Zemi dominovat. Náměstek generálního tajemníka OSN Nitin Désai na madridské mezinárodní konferenci o stárnutí uvedl, že „stárnutí světové populace znamená hlubokou demografickou revoluci, jejíž důsledky jsou srovnávány s globalizací“.

2.1.1. Proměny struktury populace podle počtu, pohlaví, věkových skupin a vzdělání

Podrobné analýzy situace a prognózu příštího vývoje ve Svitavách a jeho regionu ponechme povolanějším, především demografům. Nicméně uvádíme aspoň základní data o obyvatelstvu Svitav. Musí, nebo by je měli mít na mysli všichni, kteří se budou seznamovat s proseniorskou problematikou.

Graf 1: Obyvatelstvo Svitav celkem a podle pohlaví podle Sčítání 1869 až 2011v porovnání s aktuálními údaji (2016)

Zdroj: Data ČSÚ

Tab. 1: Obyvatelstvo Svitav celkem a podle pohlaví podle Sčítání 1970 až 2011

ROK SČÍTÁNÍ	OBYVATELSTVO CELKEM				
	ABS	%	z toho ženy		
			ABS	%	
1970	14 282	100	7 357	100	51,5
1980	19 075	134	9 734	132	51,0
1991	17 441	122	9 059	123	51,9
2001	17 626	123	9 146	124	51,9
2011	16 670	114	8 696	116	52,2

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Při Sčítání byl registrován průměrný věk mužů a žen v následujících hodnotách:

1970	u mužů	31,7	u žen	34,1
1980		31,7		34,7
1991		33,3		36,6
2001		36,1		39,4
2011		39,3		42,4

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Počet obyvatel Svitav, po poklesu v 90. letech minulého století, se k počátku tisíciletí mírně zvýšil. Zdá se však, že situace z vývojového pohledu příliš příznivá není. Jak lze hodnotit věkovou strukturu populace za období 1970 až 2011? Můžeme hovořit o demografickém stárnutí nebo mládnutí obyvatelstva? Informovat nás může tzv. index stáří (is), který v našem případě vyjadřuje **poměr mezi složkou poproduktivní (věk 60+) a předproduktivní (dětskou, věk 0-14)**.

Tab. 2: Vývoj věkové struktury obyvatelstva Svitav a indexu stáří podle Sčítání 1970 - 2011

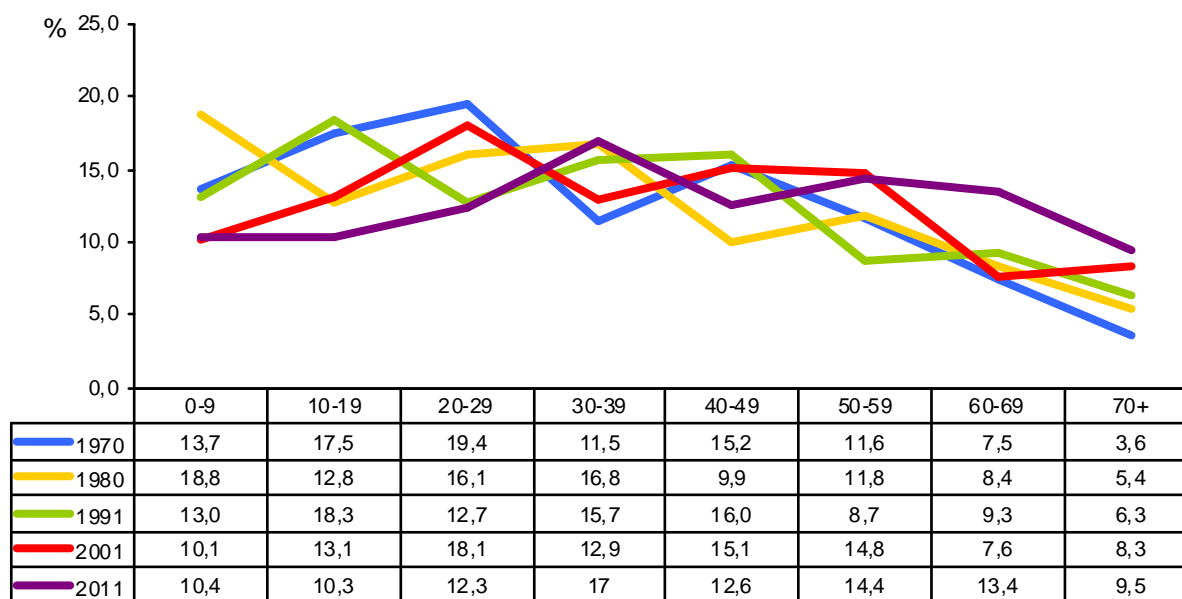
ROK SČÍTÁNÍ	ZASTOUPENÍ VĚKOVÝCH SKUPIN (v %)				INDEX STÁŘÍ
	0-14	15-59	60+	Celkem	
1970	21,2	67,7	11,1	100,0	52
1980	25,3	60,6	13,8	100,0	55
1991	21,8	62,6	15,6	100,0	72
2001	16,2	67,9	15,9	100,0	98
2011	15,0	62,1	22,9	100,0	152

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Analyzujeme-li skladbu obyvatel města dle Sčítání podle věkových desetiletých skupin a promítneme-li jejich podíly do grafického obrazce, zjišťujeme:

Graf 2: Vývoj věkové struktury obyvatelstva Svitav a indexu stáří podle Sčítání 1970 až 2011

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Věková struktura populace Svitav vypovídá o tom, že je municipalitou dlouhodobě stárnoucí.

Podíly nejmladších a nejstarších Svitavanů se výrazně přiblížily.

S ohledem na naše omezené možnosti se budeme v další části „vstupu“ do demografické analýzy zabývat jen statistickými daty ze Sčítání 1970 až 2011. Pozornost věnujme sledování obyvatelstva podle pohlaví a podle věku. Nejprve uvedeme základní členění, poté ukazatele maskulinity a věkovou pyramidu.

Tab. 3: Index maskulinity v populaci Svitavanů (údaje o počtu mužů na 100 žen v desetiletých věkových skupinách)

Na 100 žen připadá mužů	VE SVITAVÁCH		
	1970	2001	2011
v populaci	94,1	92,7	87,71
ve věku 80+	45,2	43,0	42,4
70-79	52,0	51,8	65,2
60-69	87,2	78,6	87,9
50-59	99,5	95,3	85,6
40-49	72,9	90,7	99,6
30-39	90,4	103,5	103,5
20-29	100,4	103,9	99,8
10-19	103,1	103,4	101,6
0- 9	111,8	104,5	103,8

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Tab. 4: Vývoj počtu obyvatel Svitav v letech 2012 - 2016

V letech		2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel celkem		17 027	17 040	17 112	17 005	16 949
v tom podle pohlaví	muži	8 151	8 120	8 148	8 109	8 091
	ženy	8 876	8 920	8 964	8 896	8 858
v tom ve věku (let)	0-14	2 605	2 637	2 699	2 656	2 682
	15-64	11 627	11 505	11 359	11 208	10 993
	65 a více	2 795	2 898	3 054	3 141	3 274
Průměrný věk		41,2	41,4	41,6	42,0	42,2

Zdroj: Data ČSÚ k 31,12. daného kalendářního roku

Vývoj počtu obyvatel Svitav získaný ze sčítání **potvrzuje trend zaznamenaný také v tabulce 4, kde počet osciluje okolo 17 tis. obyvatel města.** Současně se **soustavně zvyšuje počet seniorů, rozdíl mezi rokem 2012 až 2016 činí již téměř 500 osob (479).** **Současně soustavně roste průměrný věk obyvatel města, který se mezi léty 2012 a 2016 navýšil o jeden rok až na hodnotu 42,2 v roce 2016.**

Rozebereme-li data ze Sčítání 2001 podrobněji, například podle pětiletých věkových skupin a podle pohlaví prostřednictvím grafického uspořádání, dostáváme cenný analytický nástroj – věkovou pyramidu. Věková pyramida **podává v hrubých rysech historii zkoumané populace** za stanovené období.

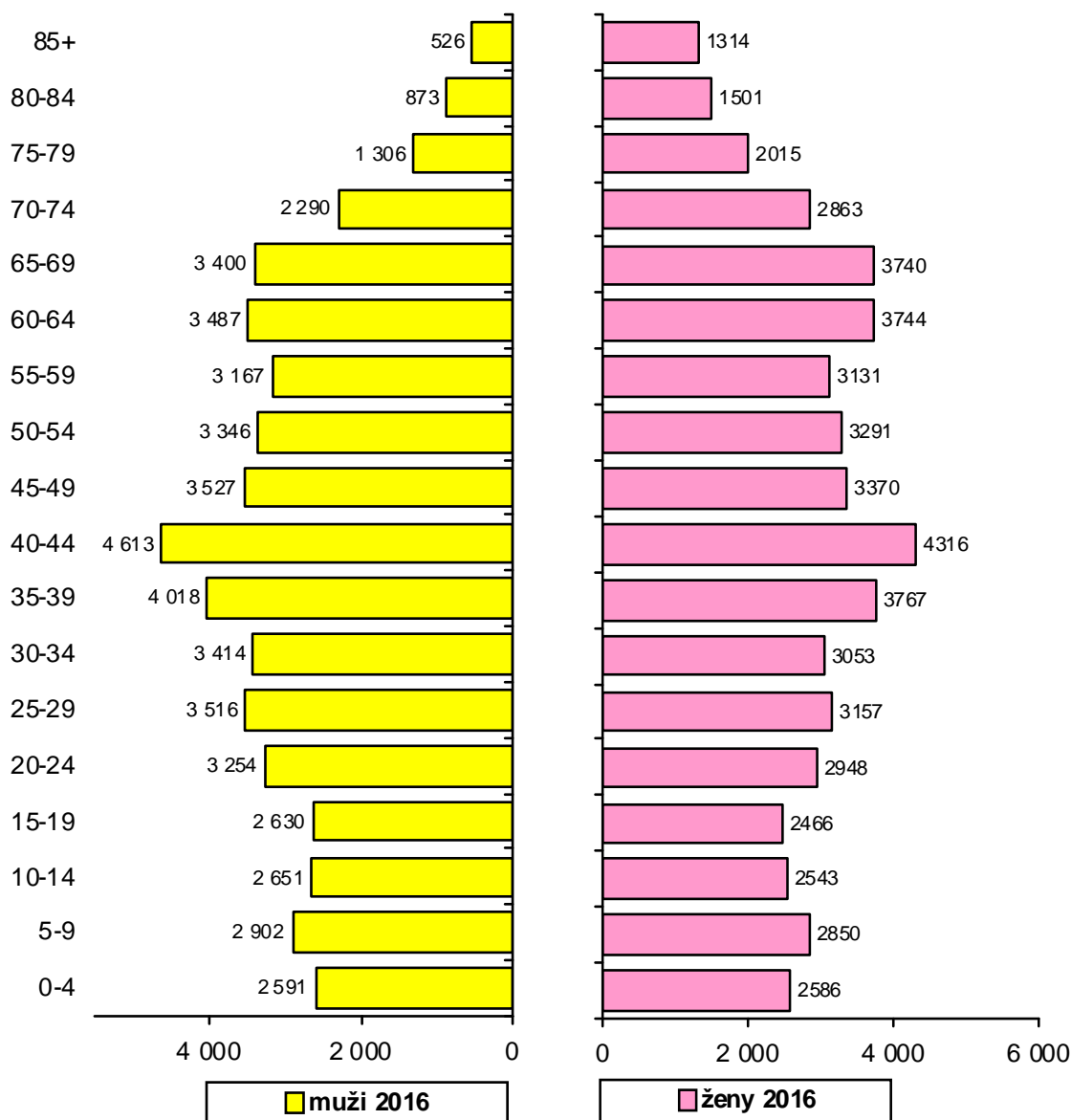
Na grafu 3 uvádíme pro zajímavost **věkovou pyramidu bývalého okresu Svitavy,** která s ohledem na celkový počet regionu, tedy při vyšší četnosti ukazuje nejen stav v jednotlivých věkových skupinách, ale také **nevyváženost mezi jednotlivými pohlavími v rámci těchto věkových skupin.**

Z grafu 4 je zřejmá celkově **vysoká četnost mužů, ale zejména žen ve věkových skupinách 60 – 69 let.** Jedná se tedy o období těsně před započítáním nebo těsně po zahájení období starobního důchodu. Z toho je zcela zřejmé, s jak **vysokou mírou naléhavosti je nezbytná usilovná příprava na výrazné zvýšení seniorů v populaci.**

V rámci údajů z bývalého okresu je také **zcela zřejmý trend nevyváženosti počtu žen a mužů ve věkové kategorii nad 60, ale ještě mnohem výrazněji nad 70 let.** Z toho je zřejmé, že tzv. období stárnutí a stáří bude **mnohem silněji doménou žen, než mužů.**

Graf 3: Věková pyramida obyvatel okresu Svitavy, 2016

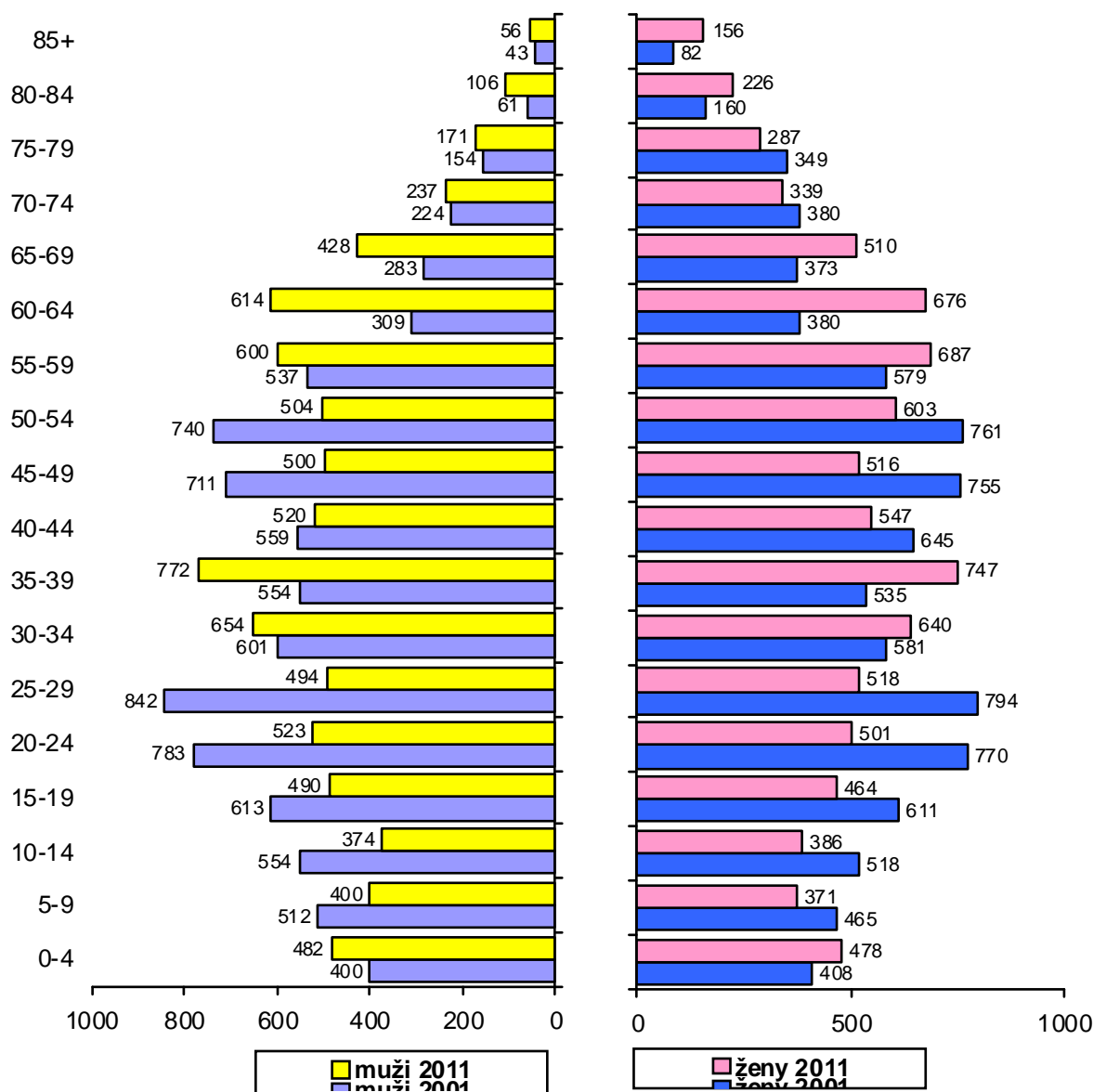

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Velmi důležitým ukazatelem stavu populace Svitavanů v jednotlivých věkových skupinách je níže uvedené srovnání věkových pyramid ze sčítání v letech 2001 a 2011. Ve skupinách nad 65 let je znatelný nejen celkový nárůst, ale současně srovnání zachycuje výrazný nárůst počtu seniorů v nejstarších věkových skupinách na 80 nebo dokonce 85 let, kde například počet žen v nejstarší porovnávané skupině nad 85 let vzrostl za 10 let na téměř dvojnásobek (z 82 v roce 2001 na celkem 156 v roce 2011).

Graf 4: Věková pyramida obyvatel Svitav (srovnání - sčítání 2001, 2011)

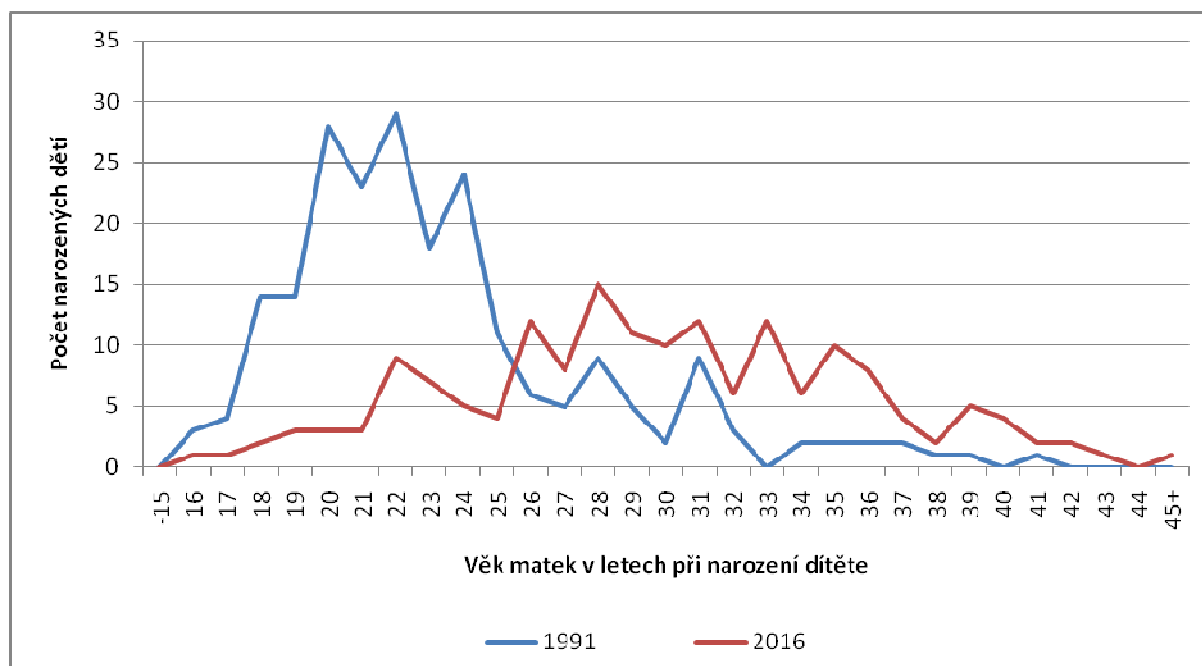

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Pro účely proseniorské strategie je však také velmi důležitým údajem **věk matek při narození dítěte**. Vzájemnou souvislost je třeba hledat **v možnostech péče o děti a následně dětí o rodiče v průběhu životního cyklu**. V následujícím grafu jsme se pokusili vzájemně porovnat věk matek při narození dítěte v letech 1991 a v roce 2016, kdy jsou prozatím k dispozici kompletní údaje za město Svitavy.

Graf 5: Porovnání věku matek při narození dítěte v letech 1991 a 2016

Zdroj: Data ČSÚ k 31.12. daného kalendářního roku

Z výše uvedeného grafu vzájemného srovnání věku matky při narození dítěte jednoznačně vyplývají následující zjištění:

Celkový počet narozených dětí se snižuje, od roku 1991 se snížil cca o jednu čtvrtinu. Z celkového počtu 218 dětí narozených v roce 1991 na 169 dětí narozených v roce 2016.

Výrazným způsobem roste věk matek při narození dítěte. V letech 1991 se věkový průměr matky při narození dítěte, jak je zřejmé z grafu 5 pohyboval **mezi 21 – 22 lety na rozdíl od roku 2016, kdy se pohyboval již kolem 30 let matky při narození dítěte.** V roce 2016 je současně zřejmý výrazně vyšší počet matek, které mají při porodu dítěte věk vyšší, než 30 let. V roce 2016 se matkám **po třicátém roku věku ve Svitavách narodilo celkem 75 dětí. 15 dětí se narodilo dokonce matkám ve věku 39 a více let.**

Vstupní data o obyvatelstvu Svitav **uzavíráme srovnáním stavu vzdělanostní úrovně při sčítání v roce 2011 (tab. 5).** Jakkoliv se vzdělanostní struktura změnila, její růst nebyl nijak závratný a za minulého režimu byl po desetiletí spíše brzděn. Zásadní změny bylo dosaženo teprve v porevolučních letech, kdy se výrazně zvýšil počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel města. **Otázkou zůstává, zda je tento nárůst vyvážen také odpovídající kvalitou vzdělání, zda narůstající šíře vzdělaných je přímo úměrná narůstající kvalitě.** Z aktuálních kroků státu se spíše zdá, že většina pozornosti je upírána směrem k handicapovaným skupinám a **minimum pozornosti je věnováno těm nadaným.** Zdálo by se, že toto tvrzení s proseniorskou koncepcí nemá souvislost, ale opak je bohužel pravdou.

Tab. 5: Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle věku, nejvyššího ukončeného vzdělání, oborů vzdělání a podle pohlaví

Nejvyšší ukončené vzdělání, obory vzdělání	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	v tom podle věku													z obyvatelstva celkem ekonomicky aktivní
		15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 - 69	70 a více	nezjištěno	
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	14 179	954	1 024	1 012	1 294	1 519	1 067	1 016	1 107	1 287	1 290	938	1 573	98	8 152
v tom:															
bez vzdělání	87	3	3	5	8	5	4	8	10	7	9	6	17	2	21
základní vč. neukončeného	2 454	744	119	67	82	72	70	76	138	215	166	168	530	7	596
střední vč. vyučení (bez maturity)	4 970	41	248	306	379	639	411	392	481	554	592	376	545	6	3 085
z toho:															
technické vědy a technické obory	1 388	11	72	87	84	190	125	124	135	152	181	100	127	-	958
zemědělství	166	-	6	14	14	23	20	10	8	14	24	9	24	-	96
architektura a stavebnictví	469	4	21	29	67	73	26	39	56	65	49	27	13	-	364
obchod, řízení a správa	500	2	15	21	34	75	42	55	72	72	46	22	43	1	336
úplné střední (s maturitou)	4 004	56	511	343	490	495	369	322	275	308	329	219	285	2	2 781
odborné	3 084	34	342	277	391	360	290	262	234	255	255	172	211	1	2 225
z toho:															
technické vědy a technické obory	646	7	75	53	80	95	65	60	36	42	48	45	39	1	506
zemědělství	229	-	7	8	22	42	40	27	17	24	17	8	17	-	180
zdravotnictví	316	4	23	24	24	35	33	30	28	27	33	23	32	-	204
obchod, řízení a správa	239	4	42	52	73	21	5	8	8	9	3	3	11	-	183
všeobecné	920	22	169	66	99	135	79	60	41	53	74	47	74	1	556
nástavbové studium	464	-	17	15	46	64	40	37	35	43	64	47	56	-	308
vyšší odborné vzdělání	202	-	30	57	55	10	7	5	7	7	3	11	10	-	157
vyšokoškolské	1 452	-	71	185	196	177	142	148	133	129	95	98	78	-	1 149
v tom:															
bakalářské	243	-	64	58	46	33	16	10	3	5	2	2	4	-	165
magisterské	1 172	-	7	123	143	141	124	135	125	121	87	94	72	-	954
doktorské	37	-	-	4	7	3	2	3	5	3	6	2	2	-	30
z toho:															
příprava učitelů a pedagogika	354	-	3	39	43	39	32	44	34	29	24	42	25	-	255
umění	23	-	1	8	5	3	-	1	1	1	1	1	1	-	18
humanitní vědy	51	-	5	11	12	5	-	4	5	1	4	1	3	-	35
společenské vědy a vědy o lidském chování	197	-	18	33	35	28	14	20	12	14	11	5	7	-	162
obchod, řízení a správa	28	-	2	7	4	7	2	3	-	1	-	1	1	-	23
právo	83	-	2	8	9	16	7	11	6	9	11	3	1	-	75
vědy o živé přírodě	17	-	5	2	2	2	2	-	-	2	1	1	1	-	8
vědy o neživé přírodě	46	-	4	11	5	6	1	3	7	5	2	2	-	-	38
matematika a statistika	6	-	1	-	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	4
informatika	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
technické vědy a technické obory	149	-	6	12	18	15	20	17	23	16	5	11	6	-	124
architektura a stavebnictví	66	-	3	7	4	5	8	11	12	6	4	3	3	-	58
zemědělství, lesnictví a rybářství	76	-	5	4	8	7	9	6	7	8	4	11	7	-	53
zdravotnictví	182	-	5	16	16	26	21	14	11	25	21	12	15	-	149
sociální péče	24	-	1	5	5	2	2	4	-	3	-	2	-	-	22
převážně služby a spoje	8	-	-	1	3	1	1	-	-	1	1	-	-	-	8
bezpečnostní služby	11	-	1	1	2	-	3	2	1	1	-	-	-	-	11
nezjištěno	546	110	25	34	38	57	24	28	28	24	32	13	52	81	55

Analýzou údajů o vzdělanostní struktuře obyvatel města Svitavy (bohužel s ohledem na některé existující údaje pouze z roku 2011) získáváme velmi zajímavé poznatky, z nichž se zásadní jeví především následující zjištění:

- V nejnižších věkových skupinách klesá počet osob bez vzdělání, který je nejvýraznější právě ve skupině nad 70 let, kde dosahuje celkem 17 osob. Částečně to však může být způsobeno celkově vyšším počtem obyvatel v součtu více věkových kategorií. Přesto se jedná o pozitivní trend.
- Je zaznamenán **vysoký počet osob s pouze základním nebo neukončeným vzděláním v kategorii 15 – 19 let (celkem se jedná o 744 osob)**, což je především podkladem pro případnou koncepci v oblasti vzdělávání, ale přesto je to konstatování alarmující. Pro účely této koncepce je však mnohem důležitější **počet osob se základním nebo neukončeným vzděláním ve skupinách nad 50 let**, který je svou četností vysoký i ve všech dalších skupinách starších občanů města, kde přesahuje v každé věkové skupině hodnotu 150 osob, **ve skupině nad 70 let činí dokonce 530 osob**. Tento údaj je minimálně **velkou příležitostí pro vzdělávání seniorů. Klíčovým problémem však bude kromě příležitostí (prostorových, technických, personálních i organizačních) také míra motivace, což by mělo být mimo jiné i součástí této koncepce.**
- **Procento vysokoškolsky vzdělaných obyvatel města nad 15 let činí cca 10,24%**. Tento obvykle udávaný a všeobecně porovnávaný údaj je však nezbytné tzv. očistit o skupiny osob ve věku od 15 – 24 let, v nichž prakticky nelze vysokoškolského vzdělání dosáhnout. Odpočtem 1 978 obyvatel mladších 24 let z celkového počtu 14 179 obyvatel města nad 15 let věku se v zastoupení vysokoškoláků dostáváme až na 11,9%. Důležitým zjištěním (obecně i pro účely této koncepce) je skutečnost, že **počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve skupinách nad 60 let je v poměru k ostatním skupinám nízký nebo dokonce velmi nízký** (v žádné skupině nad 60 let nepřesahuje 100 osob) a se zvyšujícím se věkem má spíše trend klesající a to i za stavu, kdy celková četnost osob v těchto skupinách neklesá. Důvody jsou s ohledem na situaci v tzv. minulém režimu zřejmé, ale **o to více je pro účely této koncepce tato skutečnost příležitostí k systematickému vzdělávání motivovaných seniorů.**
- Z celkového počtu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel tvoří 16,7% absolventi bakalářských oborů, 80,7% absolventi magisterských oborů a 2,6% absolventi doktorských programů.
- Mezioborové rozložení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel města je s ohledem na celkovou četnost pouze velmi obtížně uchopitelné, nejčastější obory tvoří **pedagogické obory (354 osob), společenské vědy (197 osob), zdravotnictví (182 osob) a technické vědy (149 osob)**. Poměrně **alarmující stav** s ohledem nejen na předmětnou problematiku seniorů má zjištění, že **počet vysokoškolsky vzdělaných osob v sociální**

péči dosahuje pouze počtu 24 osob a ve skupinách nad 50 let je z tohoto počtu pouze 5 osob. S ohledem na počet vysokoškoláků v pedagogických oborech, které jsou pro výkon sociální práce přípustné je tato skutečnost **bezpochyby jedním z důležitých limitů pro sociální práci obecně, práci se seniory nevyjímaje**. K tomu je nutné připočítat absenci znalostí metod sociální práce u vysokoškoláků z pedagogických oborů, které se věnují především didaktice a kde jsou tzv. metody sociálně výchovného působení nebo dokonce metody sociální práce akcentovány minimálně. O metody práce (tedy jako cesty – způsoby, jak se dostat k cíli) tito studenti tzv. „zavadí“ pouze zcela výjimečně. Situaci zásadním způsobem nezlepší ani počet celkem 202 osob s vyšším odborným vzděláním, z něhož sociální obory tvoří pouze část (bohužel statisticky nesledovanou). Metodám práce, které jsou pro skutečný výkon zásadní, je na této úrovni věnován pouze velmi omezený prostor. Další významnou otázkou je, kolik z výše uvedených osob se vystudovaným oborům skutečně věnuje. Pokud k této skutečnosti připočteme finanční ohodnocení, dostáváme odpověď na současný **kritický nedostatek pracovníků v sociální oblasti**. Tato skutečnost bude bezpochyby jedním ze **zásadních limitů pro uskutečňování jakékoliv koncepce v sociální oblasti**, proseniorskou problematiku nevyjímaje.

2.2. Výběr základních výstupů z demografických analýz ve vztahu k proseniorské problematice

- **Počet obyvatel města má klesající tendenci.** Možná opatření lze hledat na straně státu – např. podporou mladých rodin (příspěvky na vícečetné rodiny apod.), ale především promyšlenou místní politikou, jejímž úkolem je zvýšit nebo alespoň stabilizovat počet obyvatel města. Možných způsobů je několik, první z nich zcela jistě tvoří **zvýšení atraktivity města** tak, aby mladí (především vzdělaní) občané se po ukončení studia vraceli do Svitav a **neodcházeli za prací do jiných měst**. V tomto případě jde nejen o atraktivitu s ohledem na pracovní příležitosti a následnou vyšší výdělků, ale také kulturní, sportovní nebo společenské vyžití, případně bytovou politiku. Další možností je řízená migrace (spojená především s atraktivitou pracovního uplatnění). Pravděpodobně se všichni shodnou, že ideálním způsobem je migraci zabezpečit z okolních regionů, nebude-li to možné pak alespoň z míst, které jsou jazykově a kulturně co nejbližší naší místní populaci. Podmínkou je zabezpečení dopravní dostupnosti a úzká spolupráce se zaměstnavateli na všech úrovních.
- **Věková struktura populace Svitav vypovídá o tom, že je municipalitou dlouhodobě stárnoucí.** Trend stárnutí populace Svitavanů je s největší pravděpodobností nezadržitelný. **Během 10 let se projeví přesunem vysokého počtu**

obyvatel ve věkové skupině 60 – 69 let (viz graf č. 2) do další skupiny (70 – 79 let), která však již s ohledem na svůj věk bude velmi pravděpodobně vyžadovat **výrazný nárůst zdravotních nebo sociálních služeb.** Řada těchto osob již nebude schopna samostatného bydlení (bez členů rodiny). Problém je umocněn skutečností kdy v současné **populaci roste (dokonce velmi výrazně věk rodiček a směřuje (zejména u druhých a dalších dětí) někam daleko za hranici 30 let,** což v zásadě znamená, že tito rodiče budou v době studia svých dětí ve věku cca 50 - 60 let, u vysokoškolského studia svých dětí, které je dnes pro drtivou většinu oborů podmínkou, budou rodiče těchto dětí ještě starší. S ohledem na platné právní úpravy související s odchodem do starobního důchodu však tito rodiče budou stále ještě pracovat a k tomu budou s ohledem na zvyšující se průměrnou dobu dožití nuceni řešit situaci svých rodičů, kterým bude okolo 80 a více let. Výše **uvedený stav pravděpodobně způsobí výrazný tlak na zdravotnická a sociální zařízení, především s pobytovými službami.**

- **Podíly nejmladších a nejstarších Svitavanů se výrazně přiblížily.** Tato skutečnost, která je celorepubliková se projeví zejména tlakem na vyšší míru individuálního důchodového připojištění, protože výše starobních důchodů nebude možné rychlým tempem zvyšovat. Docházelo by tím k velkým deficitům na výdajové straně státního důchodového účtu. Ačkoliv je tato skutečnost především úkolem státu a doposud využívaný systém prochází častými změnami a tedy nestabilitou lze, byť jen v omezené míře na úrovni komunální politiky k této diskusi přispívat. Otázkou je, zda to při celkové dynamice změn ve společnosti bude efektivní.
- **Z demografických analýz vyplývá vysoká četnost mužů, ale zejména žen ve věkových skupinách 60 – 69 let.** Na tuto skutečnost bude třeba zaměřit především aktivity pro seniory, s ohledem na zvyšující se zastoupení žen ve vyšších věkových skupinách spíše pro seniorky.
- **Ve skupinách nad 65 let je znatelný nejen celkový nárůst, ale současně srovnání zachycuje výrazný nárůst počtu seniorů v nejstarších věkových skupinách nad 80 nebo dokonce 85 let.** Tato skutečnost se mnohem více dotýká žen, než mužů. Opatření reagující na tento trend je kromě již výše uvedených pobytových zařízení nutné směřovat na **zásadní rozšiřování tzv. terénních pečovatelských služeb,** jejichž spektrum by mělo kromě šíře zaznamenat i kvalitativní rozvoj směřující čím dál více do oblasti zdravotní, společenské, ale také například do oblasti bezpečnosti.
- **Počet osob se základním nebo neukončeným vzděláním ve skupinách nad 50 let ve Svitavách je svou četností vysoký.** Také ve všech dalších skupinách starších občanů města je velmi výrazný, přesahuje v každé věkové skupině hodnotu 150 osob, **ve skupině nad 70 let dokonce 530 osob.**
- **Procento vysokoškolsky vzdělaných obyvatel města nad 15 let činí cca 10,24%.**

- Důležitým zjištěním (obecně i pro účely této koncepce) je skutečnost, že **počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve skupinách nad 60 let je v poměru k ostatním skupinám nízký nebo dokonce velmi nízký** (v žádné skupině nad 60 let nepřesahuje 100 osob) a se zvyšujícím se věkem má spíše trend klesající a to i za stavu, kdy celková četnost osob v těchto skupinách neklesá, ale spíše narůstá. Tato skutečnost je velkou **příležitostí pro výrazné rozšíření oblasti vzdělávání seniorů**. Jeho směřování by však mělo být zacíleno také na rozvoj mezigenerační sounáležitosti, která v současnosti v naší společnosti výrazně absentuje. Vzdělávací aktivity by měly být vedeny netoliko metodami monologickými případně dialogickými, ale výrazně by měly být posíleny i metody problémové nebo praktické a to například ve spojení s dobrovolnickou činností seniorů, kteří by prostřednictvím dobrovolnictví naplňovaly cíle směřující k mezigeneračnímu soužití, a současně touto formou např. hradili alespoň část nákladů na svoje vzdělávání.
- **Výrazným limitem pro uskutečňování proseniorské politiky je velmi nízký počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v oblasti sociální péče.** Tuto skutečnost je nezbytné promítnout do případné koncepce (strategie) vzdělávání na území města a regionu. Současné trendy orientace na technické obory jsou sice na jedné straně velmi rozvojové, ale na straně druhé mohou způsobovat kritický nedostatek ve shora uvedených profesích. **Nezbytnou podmínkou je další posílení financování sociálních pracovníků, které je sice především úkolem politiky státu, ale město může tyto pracovníky podporovat také, například prostřednictvím neziskových organizací.** Některé z nich je nutné směřovat od práce s dětmi také k práci se seniory.

3. SWOT analýza a organizace prosenioské politiky ve Svitavách

SWOT analýza⁵ se řadí mezi základní metody strategické analýzy, a to z důvodu jejího integrujícího charakteru získaných, sjednocených a vyhodnocených poznatků, ze kterých jsou generovány alternativy strategií dalšího rozvoje organizace (v našem případě města jako územního samosprávného celku).

3.1. Portfolio stávajících organizací a jejich aktivit

Při sestavení SWOT analýzy vycházíme nejen ze zkušeností pracovníků MěÚ Svitavy, ale především ze zkušeností řady partnerů v předmětné oblasti prosenioské politiky. Seznam uvádíme v přehledu těchto organizací:

Název subjektu	Cíl služby	Sídlo	Telefon	E-mail	Kontaktní osoba
Domov na rozcestí Svitavy	Domov a chráněné bydlení pro osoby se zdravotním postižením	T. G. Masaryka 33, Svitavy	468 008 104 731 615 282	jaroslava.filipova@svitavy.cz	PhDr. Jaroslava Filipová, ředitelka
Seniorcentrum Svitavy, s.r.o.	Pečovatelská služba Domov pro seniory Domov se zvláštním režimem	Felberova 31, Svitavy T. G. Masaryka 33A, Svitavy T. G. Masaryka 33A, Svitavy	775 605 007 461 533 490	lenka.jurenova@svitavy.cz http://www.seniorcentrum.svitavy.cz seniorcentrum@svitavy.cz	Bc. Lenka Jurenová, jednatelka
Charita Svitavy	Sídlo Charity Svitavy	Hřbitovní 2257/1, Svitavy	737 003 394	info@svitavy.charita.cz www.svitavy.charita.cz	Blanka Homolová – ředitelka
	Půjčovna kompenzačních pomůcek	Milady Horákové 373/10 Svitavy	736 267 381	pujcovna@svitavy.charita.cz	Miriám Holubcová, DiS.
	Charitní pečovatelská služba	Polní 354/2, Svitavy	731 003 394	chps@svitavy.charita.cz	Zlataše Pešlová, vedoucí

⁵ SWOT je zkratka z anglického originálu, kde **S** = Strengths (Silné stránky), **W** = Weaknesses (Slabé stránky), **O** = Opportunities (Příležitosti), **T** = Threats (Hrozby). SWOT je tedy zkratkou pro vnitřní silné a slabé stránky organizace a příležitosti a hrozby z vnějšího prostředí organizace. Metodu vytvořil Albert Humphrey, který v 60. – 70. letech 20. století vedl na Stanfordské univerzitě výzkumný projekt, financovaný 500 největšími korporacemi v USA (Fortune 500). Cílem tohoto projektu bylo analyzovat nedostatky ve stávajícím plánování těchto společností a vytvořit pro ně nový systém řízení změn. Albert Humphrey vytvořil v rámci své práce na Stanfordském výzkumném ústavu týmovou metodu pro plánování, kterou pojmenoval SOFT analýza a později ji přepracoval na SWOT analýzu.¹

	Světlanka – centrum denních služeb pro osoby se zdravotním postižením, seniory a osoby s chronickým onemocněním	Jungmannova 1558/6, Svitavy	731 646 945	cds@svitavy.charita.cz	Mgr. Vendula Kouřilová, vedoucí
Středisko sociálních služeb "Salvia" Svitavy, z.ú.	Osobní asistence, odborné sociální poradenství, doprava seniorů a osob se zdravotním postižením konzultační činnost, prevence – přednášky, besedy	Wolkerova alej 92, Svitavy	461 535 324 607 167 783	www.salvia.cz salvia@salvia.cz	Mgr. Ludmila Benešová, ředitelka
GERIA spol. s r.o.	Domácí zdravotní péče	Felberova 31	736 764 148	https://geria.cz/pobocka-svitavy	Bc. Kateřina Karpíšková
Oblastní spolek Českého červeného kříže	Azylový dům pro matky s dětmi	Nerudova 20, Svitavy	739 633 694	www.svitavy.cz/cckriz svitavy@cervenykriz.eu	Miloslava Burešová, ředitelka OS ČČK
	Sociální šatník: výdej ošacení, obutí a věcí k použití v domácnosti pro osoby v nepříznivé sociální situaci, Pá: 7 -11h	Nerudova 20, Svitavy	739 633 694		
Mateřské a rodinné centrum "KRŮČEK"	Zastupování zájmu matek i dětí, poskytování rad, zprostředkování informací o právech, povinnostech, odkazování, pomoc při vyjednávání, zastupování	Fabrika Wolkerova alej 92	739 085 457	www.mckrucek.wz.cz	Mgr. Kateřina Novotná, vedoucí MC
	Dobrovolnické centrum Baby Krůček – hlídání dětí	Pražská 2A, Svitavy	604 291 490 604 509 421	dobrovolnicikrucek@gmail.com	Mgr. Kateřina Burešová, vedoucí dobrovolnického centra
Svaz postižených civilizačními chorobami- základní organizace Svitavy	Služby sociálních aktivit pro osoby se zdravotním postižením (poradenství, vzdělávání, kulturní a zájezdová činnost, rekondiční pobyty)	Fabrika Wolkerova alej 18/92, Svitavy	461 535 325	spchsy.unas.cz/	Marie Grmelová
Svaz postižených civil. chorobami	Zastřešuje níže uvedené kluby:	Milady Horákové 16, Svitavy	461 53 5325	-	
	Klub Osteoporóza	Milady Horákové 16, Svitavy	461 535 325	-	Olga Lněničková
	DIA klub Svitavy	Milady Horákové 16, Svitavy		-	
	ONKO klub AREA	Milady Horákové 16, Svitavy	461 535 325	-	Zdeňka Brandejsová
	Klub VERTEBRO – JOGA	Milady Horákové 16, Svitavy	461 535 325	-	Vlasta Stündlová
	Klub stomiků	Milady Horákové 16, Svitavy	461 535 325	-	Mgr. Miloslav Semela
	Klub astmatiků	Milady Horákové 16, Svitavy	461 535 325	-	Jaroslava Vodehnalová
	Klub vertebrogenních onemocnění	Milady Horákové 16, Svitavy	461 535 325	-	Marie Kočvarová
Okresní organizace SPCCH					

SPCCH ZO Kardio Svitavy	Základní organizace Kardio	Milady Horákové 16	777 181 563	-	Pavel Brokl
Klub seniorů Svitavy, z.ú.	Zájmová a kulturní činnost, aktivní využití volného času	Fabrika, Wolkerova alej 18/92, Svitavy		http://www.ks.svitavy.cz	Bc. Milena Brzoňová
Centrum J. J. Pestalozziho o.p.s	Řešení akutní krizové situace dětí a mladých lidí, integrace klientů zpět do společnosti, pomoc pro oběti domácího násilí, právní pomoc občanům (např. tzv. dluhové poradenství), prevence sociálně-patologických jevů, asistovaný styk rodičů s dětmi.	Štěpánkova 108, Chrudim Milady Horákové 10, Svitavy	469 623 083 461 321 200 469 321 100	pestalozzi@pestalozzi.cz	PaedDr. Pavel Tvrdlík, ředitel Mgr. Irena Valtová, vedoucí KC ve Svitavách
Květná Zahrada, z.ú.	Dům na půli cesty – ubytování pro mladé lidi bez domova, komunitní centrum	Květná 40	602 595 570 731 516 644	www.oskvetnazahrada.blog.cz	Mgr. Ferdinand Raditsch, ředitel Bc. Stanislav Větrovský, Dis., vedoucí ZDVOP
Střední zdravotnická škola Svitavy	Zajištění výchovy středního zdravotnického personál, spolupráce s organizacemi poskytujícími zdravotní a sociální služby v regionu	Purkyňova 256, 568 02 Svitavy	461 535 100 702 286 741	http://www.szs.svitavy.cz	PhDr. Radim Dřímál, ředitel
Bonanza Vendolí, z.ú.	Práce s dětmi s projevy maladaptivního chování, pedelikventy a jejich rodinami	Vendolí 308, 569 14 Vendolí	608 218 847	http://www.osbonanza.cz	Mgr. Bc. Lenka Buchtová, ředitelka
Městské muzeum a galerie ve Svitavách	Soustavná a dlouhodobá spolupráce se seniory při organizování výstav, workshopů, kulturních a společenských akcí	Máchova alej 1 568 02 Svitavy	461 541 710	http://www.muzeum.svitavy.cz	Mgr. Blanka Čuhelová, ředitelka
Středisko kulturních služeb města Svitavy	Soustavná a dlouhodobá spolupráce se seniory při zajišťování prostor pro NNO, organizování společenských a kulturních akcí, koncertů, divadelních a filmových představení, workshopů a dalších kulturních a společenských akcí	Wolkerova alej 92/18 568 02 Svitavy	731 677 692 731 151 878 733 142 093	http://www.kultura-svitavy.cz	Mgr. Petr Mohr, ředitel
Univerzita třetího věku V. O. Ottendorfera ve Svitavách	Univerzita třetího věku (U3V) zpřístupňuje občanům (seniorům) vhodnou formou nové poznatky, vědomosti a zkušenosti, které mohou využít pro svůj osobní rozvoj	Fabrika, Wolkerova alej 18/92, Svitavy Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Sokolovská 1638 Svitavy 568 02	461 535 090	http://www.gy.svitavy.cz/stale-clanky/univerzita-tretiho-veku http://www.gy.svitavy.cz	PaedDr. Milan Báča, ředitel
Městská knihovna ve Svitavách	Soustavná a dlouhodobá spolupráce se seniory při organizování vzdělávacích, osvětových, kulturních a společenských akcí	Wolkerova alej 92/18, 568 02 Svitavy	461 533 295	http://www.booksy.cz	Mgr. Marta Bauerová, ředitelka
Městská policie Svitavy	Zajištění pomoci seniorům a osobám se zdrav. postižením pomocí SOS tlačítka, prostředků osobní ochrany, osvětová činnost	T. G. Masaryka 5/35, 568 02 Svitavy	461 550 341	http://www.svitavy.cz/cs/m-70-mestska-police/ http://www.svitavy.cz/cs/m-73-prevence-kriminality	Mgr. Rostislav Bednář, velitel

3.2.SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Vstřícný postoj představitelů města k prosazování proseniorské politiky (příkladem je snaha o zpracování podrobné koncepce proseniorské politiky na období 4 let) • Zkušenosti města Svitavy s přípravou strategických materiálů a rozvojových investičních i neinvestičních projektů prostřednictvím tzv. Centra podpory projektů • Opakovaná účast města a jeho ocenění v oblasti prorodinné politiky (vítězství v soutěži Obec přátelská rodině v roce 2011 a opakovaně v roce 2017) • Existence spádové nemocnice a LDN ve městě • Široké zázemí pobytových sociálních služeb pro seniory v Domově na rozcestí a v Seniorcentru včetně vysokého standardu zázemí, péče včetně jejího kapacitního i kvalitativního rozšíření v dalších letech (Seniorcentrum navýší kapacitu z původních 39 o dalších 36 míst) • Existence terénních sociálních služeb (Seniorcentrum, Salvia, Charita Svitavy) • Existence individuální dopravy pro seniory a osoby se zdravotním postižením • Existence NNO zaměřených na seniory nebo zdravotně postižené (Salvia, Charita Svitavy apod.) • Aktivity MMG a zapojení seniorů do těchto aktivit jako cesta k sounáležitosti a mezigenerační spolupráci • Existence aktivního Klubu seniorů Svitavy včetně jeho zázemí a týmu dobrovolníků v centru Fabrika • Zázemí NNO v Centru Fabrika a spolupráce s příspěvkovými organizacemi města i mezi NNO navzájem • Existence Dobrovolnického centra Krůček • Aktivity Univerzity třetího věku při Gymnáziu Svitavy • Existence specifických služeb v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality podporovaných městem Svitavy 	<ul style="list-style-type: none"> • Vnímání seniorů v současné společnosti. Část občanů vnímá seniory jako druhořadou skupinu obyvatel, která je povinná přizpůsobit se ostatním věkovým skupinám • Přílišné zaměření některých seniorů na lékařskou péči bez vlastního vkladu do prevence a zdravého životního stylu (přílišná konzumace léků bez ohledu na jejich vzájemné účinky) • Nahrazování odpovídajících sociálních kontaktů kontakty s lékaři nebo zdravotními specialisty • Absence širší, hlubší a především soustavné intencionální i funkcionální výchovy k sounáležitosti, mezigeneračnímu respektu a spolupráci • Absence aktualizovaných relevantních analytických výstupů zaměřených na demografický vývoj ve městě a regionu a řízeného zvládnutí procesu aktuálního vývoje (stárnutí) populace v regionu • Nedostatek lůžek v LDN, nevhodné prostory a zastaralé vnitřní vybavení • Nedostatek zdravotnického personálu (lékaři, sestry, obslužný personál) • Nedostatek kapacit v pobytových zařízeních pro seniory, dlouhé čekací lhůty ve stávajících zařízeních • Absence možnosti zajištění sociálních služeb pro seniory s nízkými příjmy • Nedostatek vzdělaných profesionálů pro oblast proseniorské politiky i uskutečňování každodenní péče nebo služeb pro seniory • Nedostatečná prestiž a vnímání práce pro seniory ve společnosti • Nedostatečné finanční ohodnocení profesionálů v oblasti péče o seniory • Absence systematického koordinačního a vyhodnocovacího orgánu proseniorské politiky – „Rady seniorů města Svitavy“

<p>(SOS tlačítko, následná sociální péče o seniory, pravidelné akce pro jubilanty apod.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Každodenní sociální práce zabezpečovaná pracovníky MěÚ Svitavy • Organizační a finanční podpora proseniorských aktivit ze strany města • Spolupráce města Svitavy s NNO v oblasti sociálních služeb a prevence sociálních deviací 	<ul style="list-style-type: none"> • Absence cíleného věcného nebo finančního ohodnocení organizátorů proseniorské politiky města případně jiné formy ohodnocení dobrovolníků
Příležitosti	Rizika
<ul style="list-style-type: none"> • Soustavné a odpovědné plánování proseniorské politiky na území města Svitavy a širší spolupráce obcí a měst regionu • Posílení ochrany práv a informovanosti seniorů • Rozvoj specifických služeb pro seniory – specializované infocentrum (Seniorpoint), Seniorpasy, sociální poradenství apod. • Možnost využití objektu stávajícího AD (Máchova alej 16) pro ubytování nízkopříjmových seniorů (bývalých klientů azylových zařízení) • Rozšíření dopravy, pohybových (vnitřních i venkovních) aktivit pro seniory, • Podpora zdravého životního stylu seniorů, zdravé stravování apod. • Rozvoj systematického a dlouhodobého vzdělávání seniorů (zaměřeného nejen na vědecké, jazykové nebo společenské obory, ale současně na problematiku každodenního života seniorů – ICT, finanční gramotnost, zdravý životní styl, asertivní chování a komunikace s prodejci, poskytovateli služeb, problematika bezpečí seniorů v domácnosti, na veřejnosti, při cestování, řešení krizových situací, finanční poradenství apod.). Jednou z příležitostí je virtuální U3V nebo využití prostor a případně spolupráce se ZUŠ Svitavy • Rozvoj specifických služeb pro zajištění bezpečí seniorů i mimo jejich bydliště (rozšíření tzv. SOS tlačítek, zajištění bezpečí prostřednictvím GPS lokátorů apod.), rozvoj následných služeb souvisejících s řešením krizových situací v domácnostech seniorů 	<ul style="list-style-type: none"> • Demografický vývoj ve městě, regionu i ČR • Rezignace některých seniorů na svoje občanské a společenské postavení • Neúspěch politiky uplatňování mezigenerační soudržnosti a ochrany práv nebo postavení seniorů v současné společnosti • Nárůst počtu seniorů bez nároku na výplatu důchodu • Uzavřenost, sociální izolace a z ní vyplývající míra nedůvěry některých seniorů • Vznik a působení některých neprofesionálních služeb pro seniory založených na zisku a využívání bezbrannosti některých seniorů • Finanční náklady související s výstavbou nových pobytových zařízení pro seniory • Absence personálního zajištění služeb pro seniory a výběr vhodných pracovníků ve službách pro seniory • Nedostatek finančních prostředků na podporu proseniorských aktivit

- Rozvoj systému dobrovolnictví zaměřeného na oblast výchovy, vzdělávání, kultury, společenského života, bezpečnosti, využití volného času (specifická přednášková činnost, specializované letní tábory, společné činnosti s příslušníky mladší generace s využitím zkušeností a potenciálu seniorů)

4. Stanovení prioritních oblastí, vizí a hlavních cílů

Ve spolupráci se zástupci subjektů zapojených do přípravy prosenioské koncepce byly na společném setkání (na fotografiích) představeny a po diskusi a úpravách odsouhlaseny následující prioritní oblasti. Součástí diskuse bylo také stanovení vizí města v prioritních oblastech.

1. Zajištění informovanosti a ochrany práv a oprávněných zájmů seniorů

Vize: Svitavy městem, kde je seniorům zajištěn přístup k informacím, ochraně práv nebo oprávněných zájmů před projevy podceňování, nevhodného zacházení nebo jakékoliv formy diskriminace související s jejich věkem

2. Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce

Vize: Svitavy městem, kde dobrovolnictví je nedílnou součástí každodenního života komunity

3. Vzdělávání (celoživotní učení) seniorů

Vize: Svitavy městem, kde vzdělávání (celoživotní učení) je součástí každodenního života seniorů

4. Zdravotní problematika seniorů („zdravé stárnutí“) a zdravý životní styl

Vize: Svitavy městem, kde zdravý životní styl a předcházení onemocnění nebo jeho efektivní léčba jsou součástí každodenního života seniorů

5. Zlepšení prostředí pro život seniorů

Vize: Svitavy městem vytvářejícím kvalitní prostředí pro život všech skupin obyvatel včetně seniorů

6. Zlepšení (zkvalitnění služeb) pro život seniorů

Vize: Svitavy městem, kde služby pro seniory tvoří nedílnou součást rozvoje města ve všech oblastech jeho působení

7. Zaměstnávání seniorů jako prostředek k posílení prosperity, efektivity a soudržnosti

Vize: Svitavy městem vytvářejícím flexibilní podmínky pro zaměstnávání seniorů a využití jejich odborného a pracovního potenciálu v souladu s jejich aktuálními možnostmi

8. Bezpečí seniorů

Vize: Svitavy městem, kde bezpečí seniorů je součástí práce všech bezpečnostních složek, organizací podílejících se na prevenci, seniorů i všech obyvatel komunity

9. Péče o nejstarší věkové skupiny seniorů

Vize: Svitavy městem zabezpečujícím rozvoj a vzájemnou provázanost sociálně – zdravotních služeb (včetně služeb terénního charakteru) pro zajištění potřeb seniorů s omezenou soběstačností

Po ukončení fáze přípravy koncepce následovalo období přípravy subjektů ke stanovení hlavních cílů. Každá prioritní oblast a příslušná vize je níže uvedena samostatně i s doplněním takto stanovených cílů, jež byly dále s organizacemi diskutovány tak, aby měly podobu **SMART(ER) cílů**, tedy byly **Specifické**, konkrétní (významné, jednoduché), **Měřitelné** (motivující, udržitelné), **dosahitelné** (odpovídající, odsouhlasené), **Realistické** (odpovídající), **Termínované** (časově ohraničené), **hodnotitelné** a hodnotné.

5. Strategický rámec a akční plán realizace

Strategický rámec je vytyčením nového směru v oblasti proseniorské problematiky v kontextu se zhodnocením shora uvedených východisek z demografických analýz, SWOT analýzy a předpokládaných podmínek vycházejících zejména z existence stávajících organizací působících v předmětné oblasti a jejich dosavadního působení. V souvislosti se vznikem koncepce proseniorské politiky je však bráno v potaz nejen období předchozího působení, ale zejména možnosti (potenciál) organizací do budoucna. K tomu je nezbytné kromě identifikace organizací se stanovenými prioritami a vizemi hledání ochoty podílet se na stanovených cílech prostřednictvím konkrétních opatření nebo úkolů. Jejich stanovení je zpracováno ve vzájemné spolupráci zástupců všech zapojených organizací.

5.1. Zajištění informovanosti a ochrany práv a oprávněných zájmů seniorů

Senioři patří mezi zranitelné skupiny ve společnosti. Se zhoršujícími se fyzickými a psychickými schopnostmi v důsledku procesu stárnutí je často vyvozována jejich snížená společenská hodnota. V mnohých případech jsou starší osoby skutečně znevýhodněny oproti ostatním osobám. Jejich znevýhodnění je dáno jak sníženou soběstačností, předsudky ze strany společnosti, které často vedou k jejich diskriminaci či znevýhodnění oproti jiným skupinám obyvatel. Starší osoby jsou tak často považovány za pracovně méně výkonné, méně intelektuálně schopné či ochotné učit se novým věcem. Společenské povědomí o procesu stárnutí a specifických potřebách seniorů ve společnosti je nedostatečné. Příčinou ignorování či porušování práv starších osob přitom nemusí být nutně zlá vůle nebo úmysl. Často se jedná pouze o nevědomost, stereotypy či zažitá postupy a určitá neochota učit se novým věcem.

V předchozích letech byla ochrana práv seniorů ve Svitavách především záležitostí jednotlivých organizací. V souvislosti se vznikem koncepce proseniorské politiky bude záměrem v této oblasti především vytvořit koordinovanou politiku informování o právech a oprávněných zájmech seniorů. Na základě tohoto záměru je formulována v dané oblasti i základní vize.

Vize: Svitavy městem, kde je seniorům zajištěn přístup k informacím, ochraně práv nebo oprávněných zájmů před projevy podceňování, nevhodného zacházení nebo jakékoliv formy diskriminace související s jejich věkem

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ CÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
1.1 Zvýšit informovanost občanů města o právech seniorů v ČR	1.1.1 Zlepšit informovanost laické veřejnosti o právech seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečit cílené informační články pro širokou veřejnost v měsíčníku Našem město zaměřené na práva seniorů (využít problémové metody nebo konkrétní kazuistiky) • Zajistit samostatně vložené informace o službách pro seniory ve městě a regionu do měsíčníku Naše město • Zajistit specifické informativní pořady v televizi CMS zaměřené na práva seniorů 	Bc. Lucie Macášková, tisková mluvčí, poskytovatelé sociálních služeb, obor SVZ (průběžně)
	1.1.2 Zlepšit informovanost profesionálů – sociálních pracovníků, pracovníků justice, policie, obecní policie a pracovníků NNO o právech seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Iniciovat cílené vzdělávací akce zaměřené na problematiku stárnutí, práv seniorů • Iniciovat setkání zástupců seniorů s pracovníky Policie ČR, státními zástupci a soudci zaměřené na postavení a práva seniorů v ČR i místní komunitě 	Participující subjekty (průběžně)
1.2 Zlepšit ochranu seniorů před projevy diskriminace, nedůstojného zacházení, týrání nebo zneužívání	1.2.1 Posílit ochranu seniorů před projevy nedůstojného zacházení, týrání a zneužívání	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečit informování o právech seniorů v prostorách MěÚ Svitavy • Zabezpečit vznik informačního centra pro seniory (obdoba SENIORPOINTU)) v centru Fabrika (prostory Klubu seniorů) • Podporovat bezplatné poradenství pro seniory zaměřené na řešení krizových situací, závazkových vztahů a finanční (dluhové) poradenství pro seniory 	PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (2018) Bc. Milena Brzoňová, předsedkyně Klubu seniorů (do 30. 6.2019) Mgr. Irena Valtová, KC J. J. Pestalozziho, (průběžně)
	1.2.2 Podpořit specifické výstavní aktivity nebo akce zaměřené na problematiku stárnutí, seniorů nebo osob se zdravotním postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečit pravidelné pořádání Veletrhu sociálních služeb v Centru Fabrika • Podpořit specifické akce ve spolupráci s ČOI zaměřené na prevenci podomních prodejů a podobných nekalých praktik • Zajistit maximum vystavovatelů zaměřených na problematiku seniorů, stárnutí, zdravotních pomůcek, pomůcek pro rehabilitaci nebo služeb pro seniory v rámci Veletrhu sociálních služeb nebo dalších výstavních akcí 	Odbor SVZ (r. 2019, r. 2021) Odbor SVZ ve spolupráci s ČOI a odborem - obecní živnostenský úřad (Mgr. Rudolf Grim) (1x ročně) Odbor SVZ (říjen 2019, 2021)

5.2. Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce

Podle Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí se mezigenerační spolupráce se dotýká celého spektra aktivit napříč společnostmi. Vedle zlepšení sociální soudružnosti vede podpora v této oblasti k **vytvoření pozitivních intergeneračních sociálních vazeb** prospívajících občanské společnosti, ovlivňuje kvalitu rodinného života, **je přínosem v sektoru sociálních a zdravotních služeb a může kladně ovlivňovat i ekonomický rozvoj.**

Dobrovolnické činnosti seniorů se formují především prostřednictvím městských klubů případně dalších zájmových organizací a občanských sdružení, ve kterých senioři převzali odpovědnost za realizaci určité oblasti aktivit a činností. Senioři se realizují i v rámci své rodiny či formou sousedské výpomoci. Tyto formy pomoci jsou společností velmi ceněny a současně přinášejí významné vnitřní uspokojení také seniorům. Řada z nich dosáhla ve svých oborech vynikajících výsledků a disponují **vysokou mírou schopnosti svoje zkušenosti předávat** a zásadním způsobem pomáhat v mnoha oblastech.

Ve Svitavách je dobrovolnictví seniorů na velmi vysoké úrovni. Bez jejich přičinění by se neobešla řada významných kulturních, společenských nebo sportovních akcí. Velkým příkladem v zapojení seniorů do dobrovolnické činnosti je zejména **Městské muzeum a galerie ve Svitavách (MMG)**, kde jsou seniorky nenahraditelnými dobrovolníky a s radostí přispívají k úspěchu těchto akcí. Seniors jako dobrovolníky však využívá i většina dalších kulturních a společenských organizací. Úzce spolupracují například s Klubem seniorů nebo SPCCH⁶.

Záměrem koncepce proseniorské politiky by mělo být nejen další rozšíření dobrovolnických aktivit, ale především zajištění lepší informovanosti, koordinace a vzájemné spolupráce. Na základě tohoto záměru je formulována v dané oblasti i základní vize.

Vize: Svitavy městem, kde dobrovolnictví je nedílnou součástí každodenního života komunity

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ ČÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
2.1 Zlepšit mezigenerační spolupráci v rodině i	2.1.1 Podporovat konkrétní společenské a kulturní akce zaměřené na posílení	<ul style="list-style-type: none">• Zajistit účast zástupců seniorů při plánování kulturních, společenských i sportovních akcí ve Svitavách• Uspořádat konkrétní výstavy zaměřené na témata související	Participující subjekty (průběžně)

⁶ SPCCH – Svaz postižených civilizačními chorobami – <http://www.civilky.cz/>

komunitě	sounáležitosti a mezigenerační spolupráci	<p>s životem nebo službami pro seniory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporovat specifické aktivity – workshopy a řemeslné činnosti ve tvůrčích dílnách muzea a • galerie 	<p>Bc. Eva Huschková, vedoucí oddělení sociální péče odboru SVZ (r. 2019, r. 2021)</p> <p>Mgr. Blanka Čuhelová, ředitelka MMG (průběžně)</p>
	2.1.2 Zajistit spolupráci mezi seniory a žáky nebo studenty	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit účast vytipovaných seniorů v programech Mentorské asistence • Zajistit účast seniorů jako asistentů pedagogů v rámci inkluzivních programů na území města • Zajistit specifické formy odměny pro seniory podílející se na dobrovolnických aktivitách se žáky a studenty – finanční ohodnocení, společné zájezdy, výlety apod. 	<p>PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (průběžně)</p> <p>Bc.Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ (průběžně)</p>
	2.2.1 Do společenských a kulturních akcí zapojit seniory jako spoluorganizátory	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit pokračování účasti seniorů jako dobrovolníků při organizaci vybraných kulturních a společenských akcích na území města – Masopust, Majáles, Svitavské letní slavnosti, Svatováclavský košť, Vánoce v muzeu apod. • Zajistit specifické formy odměny pro seniory – účastníky společenských a kulturních akcí ve městě 	<p>Mgr. Kateřina Burešová, vedoucí Dobrovolnického centra Krůček, Mgr. Blanka Čuhelová, ředitelka MMG (průběžně)</p> <p>Mgr.Petr Šmerda, vedoucí MIC</p>
2.2.2 Zajistit společnou účast všech generací na kulturních a společenských aktivitách ve městě	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečit volné, případně přiměřené vstupné pro seniory na kulturní a společenské akce ve městě 	<p>Mgr. David Šimek, starosta města (do konce 2018)</p>	

5.3. Vzdělávání (celoživotní učení) seniorů

Celoživotní učení podle Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí představuje kontinuální proces získávání a rozvoje vědomostí, intelektových schopností a praktických dovedností v průběhu celého života. Jeho součástí je jak základní školní docházka, tak i vzdělávání seniorů (univerzita třetího věku, akademie seniorů apod.). Součástí celoživotního učení je i vzdělávání pro seniory, které je v ČR velmi dobře uskutečňované prostřednictvím univerzit třetího věku („U3V“).

V našem městě provozuje U3V Gymnázium ve Svitavách ve spolupráci s městem Svitavy, Městskou knihovnou a Městským muzeem a galerií od roku 2003. U3V je určena seniorům, kteří mají zájem se dále zájmově vzdělávat v rámci systému celoživotního vzdělávání. U3V při Gymnáziu ve Svitavách zpřístupňuje seniorům vhodnou formou nové poznatky, vědomosti a zkušenosti, které mohou využít pro svůj osobní rozvoj. Z webových stránek provozovatele vyplývá, že studium je organizováno celkem v šesti semestrech. Každý semestr je odborně zaměřen, takže posluchači se např. v prvním semestru zabývají **regionálními dějinami**, v jiných semestrech např. dějinami **umění, základy přírodních věd a ekologií, politologií, sociologií a základy práva, psychologií a problematikou člověka ve zdraví a nemoci**, absolvují také **seznámení s prací na počítači apod.** Na konci studia zpracují posluchači jednoduchou závěrečnou práci a všechny pak čeká slavnostní „promoce“ a získání osvědčení o absolvování studia. Vyučujícími v U3V jsou učitelé ze středních a vysokých škol a další odborníci na danou problematiku. Do ročníku je každoročně přijímáno cca 30 zájemců.

Kromě U3V je v oblasti vzdělávání nejen seniorů aktivní celá řada dalších školských zařízení nebo dalších organizací. Mezi ně patří především Střední zdravotnická škola Svitavy, Městská knihovna, Středisko kulturních služeb města Svitavy a Městské muzeum a galerie ve Svitavách. Kromě těchto organizací zajišťují příležitostné vzdělávací akce také nejrůznější neziskové organizace – spolky, zapsané ústavy, obecně prospěšné společnosti apod. Jejich výčet je uveden v tabulce na předchozích stranách tohoto materiálu. **Spektrum vzdělávacích aktivit ve městě je nebývale vysoké.** Senioři jsou pravidelnými návštěvníky vzdělávacích akcí.

Hlavním záměrem této koncepce je kromě stabilizace rozsahu (objemu i kvality) vzdělávání pro seniory **koordinovat vzájemně jednotlivé vzdělávací aktivity pro seniory** ve Svitavách a současně v této oblasti **úzce spolupracovat**. Určitou příležitostí jsou nové vzdělávací metody. Na základě diskuse s organizacemi zapojenými do vzdělávání (nejen seniorů) byla vytvořena následující vize a stanoveny prostředky k jejímu naplňování.

Vize: Svitavy městem, kde vzdělávání (celoživotní učení) je součástí každodenního života seniorů

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ ČÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
3.1 Podpořit systém vzdělávání zaměřeného na problematiku stárnutí, mezigenerační soudržnost a spolupráci	3.1.1 Ve spolupráci s místními školami zajistit, aby žáci a studenti měli dostatek informací o měnících se potřebách celoživotního cyklu	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikovat a doplnit konkrétní vyučovací předměty v rámci základního školství o problematiku stárnutí, stárnutí a mezigenerační soužití • Zařadit téma stárnutí a mezigeneračního soužití minimálně do vyučovacích hodin základů společenských věd • Uložit ředitelům škol vytvořit podmínky – programové, prostorové, personální i materiální pro vzdělávání v předmětné oblasti 	Mgr. Jiří Petr, vedoucí odboru školství, Mgr. David Šimek, starosta města (do konce 2019)
	3.1.2 Ve spolupráci se školami zabezpečit cílenou a dlouhodobou výchovu žáků a studentů k úctě ke stárnutí a mezigenerační soudržnosti a spolupráci	<ul style="list-style-type: none"> • Uložit ředitelům škol vytvořit podmínky pro výchovu a vzdělávání v předmětné oblasti • Podpořit konkrétní aktivity škol směřované na problematiku mezigenerační soudržnosti a spolupráce 	Mgr. David Šimek, starosta města (do konce 2019)
3.2 Podporovat činnost U3V při Gymnáziu ve Svitavách	3.2.1 Zlepšit prostorové a materiální vybavení U3V	<ul style="list-style-type: none"> • Obnovit výmalby v učebních prostorách Centra Fabrika • Vyměnit nábytek (židle a stoly) v aule i 2 učebnách Centra Fabrika • Zajistit nové pomůcky pro U3V 	Mgr. Petr Mohr, ředitel SKS (do konce r. 2018)
	3.2.2 Podporovat zapojení většího množství profesionálů do činnosti U3V v rámci dlouhodobé nebo příležitostné lektorské činnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Zapojit vybrané profesionály z Katedry sociální patologie a sociologie UHK (partnerské univerzity) do vzdělávání seniorů (přednášky na příležitostná společenská témata) 	PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (do konce r. 2018)
	3.2.3 Podporovat zavedení nových témat ve vzdělávání seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat střednědobé vzdělávání seniorů v oblasti ICT (zaměřené na elektronické bankovníctví, interaktivní internetovou komunikaci, zacházení s periferními zařízeními při práci na PC – tiskárny, scanery, fotoaparáty, paměťová média, čtečky knih, diktafony apod.) • Zlepšit podmínky pro jednorázové akce zaměřené na trénink paměti pro seniory v městské knihovně 	Mgr. Marta Bauerová, ředitelka Městské knihovny, Bc. Milena Brzoňová, předsedkyně Klubu seniorů (průběžně)
	3.2.4 Podporovat zavedení nových	<ul style="list-style-type: none"> • Využívat ve výuce metody problémové a praktické 	PhDr. Milan Báča, ředitel

	metod (technik) vzdělávání seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Iniciovat seniorské práce na konkrétní problémy uvedené v této koncepci • Zlepšit podmínky provozu tzv. virtuální univerzity při městské knihovně 	<p>Gymnázia - U3V, PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (průběžně)</p> <p>Mgr. Marta Bauerová, ředitelka Městské knihovny (do konce r. 2018)</p>
3.3 Podporovat jednorázové vzdělávací programy nebo aktivity zaměřené na problematiku stáří, stárnutí a život seniorů	3.3.1 Podpořit krátkodobé vzdělávací aktivity zaměřené na způsoby komunikace a zvládání konfliktů	<ul style="list-style-type: none"> • Dialogickými, problémovými nebo praktickými metodami procvičit způsoby asertivní komunikace (s prodejci, prodavači, pracovníky bank, úředníky, policisty apod.) • Procvičit nové znalosti a dovednosti v praxi 	PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (průběžně)
	3.3.2 Podpořit krátkodobé vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku závazkových vztahů a finanční „gramotnost“	<ul style="list-style-type: none"> • Využít pracovníků KC Pestalozziho pro specifické vzdělávací aktivity zaměřené na dluhové poradenství (prevence, při problému rychlá a efektivní pomoc, oddlužení) • Problematika dědictví (dědění ze zákona, závěti apod.) 	Mgr. Irena Valtová vedoucí KC Pestalozziho (1x ročně)
	3.3.3 Podporovat tzv. tvůrčí díly v prostorách Městského muzea a galerie ve Svitavách	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat současné aktivity tvůrčích dílen zaměřených na řemesla (všechny věkové skupiny) • Podporovat tvůrčí dílny jako prostředek dosažení mezigenerační spolupráce děti + prarodiče 	Mgr. Blanka Čuhelová, ředitelka MMG (průběžně) Bc. Milena Brzoňová, předsedkyně Klubu seniorů
	3.3.4 Podporovat jednorázové vzdělávací akce Městské knihovny	<ul style="list-style-type: none"> • Zahrnout problematiku stáří a stárnutí do jednorázových přednáškových témat v knihovně • Propagovat specifická společenskovední témata prostřednictvím jednorázových vzdělávacích akcí knihovny včetně jejich propojení s literaturou nebo filmem 	Mgr. Marta Bauerová, ředitelka Městské knihovny (průběžně) Bc. Milena Brzoňová, předsedkyně Klubu seniorů

5.4. Zdravotní problematika seniorů („zdravé stárnutí“) a zdravý životní styl

Zdraví je zásadním předpokladem pro aktivní začlenění na trh práce, do kulturního, společenského života i dobrovolnických aktivit. Podpora sociální integrace má pozitivní dopad na zdravotní stav aktivních seniorů, na systém sociální a zdravotní péče o seniory. Zlepšování zdravotního stavu obyvatel je úzce spojeno s ekonomickým růstem, zvyšováním konkurenceschopnosti a tedy také s růstem reálných příjmů seniorů. Podle Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí dostupná statistická data a studie potvrzují, že lepší **zdraví se pozitivně odráží ve výši výdělků a nabídce na trhu práce a zároveň snižuje počet předčasných odchodů do důchodu**. V současné době je v ČR věnováno málo prostoru prevenci a skutečně efektivní osvětě. Častou bariérou je nedostatečný zájem a motivace zúčastňovat se preventivních akcí. Vytváření místních komunit a realizace specifických programů v jejich rámci představuje **nejúčinnější nástroj vedoucí ke změnám či podpoření zdravého životního stylu**. Jeho součástí je široké spektrum volnočasových, sportovních nebo zájmových činností. Velmi významnou část tvoří také zdravé stravování.

Do oblasti zdravého stárnutí však patří také **soustavná a cílevědomá snaha o dobrý zdravotní (fyzický i psychický) stav obyvatel**. Město Svitavy jako bývalé okresní město disponuje řadou velmi kvalitních zdravotnických zařízení a širokou škálou zařízení tzv. sociální péče včetně terénních služeb. Celková dostupnost zdravotní a sociální péče je na velmi vysoké úrovni. Obyvatelé nejsou nuceni cestovat za běžným ošetřením nebo zdravotnickým zákrokem do okolních měst. Pro seniory, jejichž možnosti cestování, obzvláště při zhoršeném zdravotním stavu je tato skutečnost obzvláště důležitá. Také nabídka organizací propagujících nebo přispívajících ke zdravému životnímu stylu je ve městě velmi široká. Lze zmínit širokou škálu možností pro nejrůznější formy cvičení seniorů, které zabezpečují např. organizace sdružené pod SPCCH. V posledních letech došlo ve Svitavách k výraznému **rozšíření subjektů zajišťujících zdravé stravování**. Zásadním způsobem se zlepšily podmínky ve školských stravovacích zařízeních nebo ve Svitavské nemocnici a současně vzniklo několik jídelen nebo obchodů pro vegetariánské stravování, které dnes využívají stovky občanů města. K tomu zásadním způsobem přispěla i spolupráce provozovatelů stravování s městem Svitavy.

Záměrem této části koncepce je **zdůraznit význam regionálních zdravotnických a sociálních zařízení pro život seniorů a hledat další možnosti pro jejich zkvalitnění** v souladu s potřebami seniorů, podporovat a koordinovat maximum snah o zlepšení zdravotního stavu občanů, prevenci onemocnění a rozvoj zdravého životního stylu. Na základě diskuse s organizacemi zapojenými do této oblasti byla vytvořena následující vize a stanoveny prostředky k jejímu naplňování.

Vize: Svitavy městem, kde zdravý životní styl a předcházení onemocnění nebo jeho efektivní léčba jsou součástí každodenního života seniorů

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ ČÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
4.1 Zvýšit informovanost občanů o zdravém životním stylu a motivovat je k péči o svoje zdraví	4.1.1 Zlepšit výchovu ke zdravému životnímu stylu ve všech vzdělávacích zařízeních	<ul style="list-style-type: none"> • Provéřit vzdělávací plány všech školských zařízení ve Svitavách a v případě absence nebo nedostatečného zastoupení problematiky zdravého životního stylu je vhodným způsobem doplnit • Ve školských zařízeních propagovat zdravý životní styl při setkávání s rodiči • Podpořit zavedení další hodiny tělesné výchovy nebo sportovních her do vzdělávacích programů na jednotlivých školách • Zlepšit nabídku sportovních činností ve školských zařízeních • Zlepšovat zázemí pro sportovní činnosti 	Mgr. Jiří Petr, vedoucí odboru školství (do konce r. 2018)
	4.1.2 Podporovat organizace zabezpečující příležitostné nebo jednorázové vzdělávání v oblasti zdraví a zdravého životního stylu	<ul style="list-style-type: none"> • Propagovat vzdělávací akce zaměřené na zdravý životní styl v měsíčníku Naše město nebo prostřednictvím vysílání televize CMS • Přispívat na vybrané vzdělávací programy zaměřené na zdraví životní styl nebo problematiku zdravého stárnutí 	Bc. Lucie Macášková, tisková mluvčí (průběžně) Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ (průběžně)
4.2 Zvýšit nabídku preventivních programů zaměřených na zdraví a životní styl v komunitě	4.2.1 Podporovat jednotlivé organizace zaměřené na zlepšování fyzické zdatnosti seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Finančně přispět na vzdělávání cvičitelů organizací SPCCH • Vytvářet prostorové podmínky ve školských zařízeních pro cvičení seniorů • Podpořit rozšíření nabídky cvičebních programů pro seniory • Podpořit zavedení specializované cvičení pro nejstarší seniory - Tchaj – chi, Čchi-kung apod. • Podporovat organizaci společných vycházek ZO Kardio • Ocenit cvičitele (cvičitelky) seniorů v rámci vyhodnocení nejlepších sportovců a trenérů • Podpořit SZŠ Svitavy při zavádění masérských služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením 	Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ (do konce r. 2018) Mgr. Jiří Petr, vedoucí odboru školství (průběžně) Participující subjekty (průběžně) Odbor SVZ (1x ročně)
	4.2.2 Podporovat aktivity a projekty související s problematikou zdravého stárnutí	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat akreditované organizace nebo jednotlivce nabízející alternativní způsoby léčby (homeopatie, kineziologie, prostředky čínské medicíny, JOALIS apod.) • Podporovat příležitostné nebo jednorázové aktivity SZŠ, případně dalších subjektů propagujících specifickou zdravotní diagnostiku 	Bc. Lucie Macášková, tisková mluvčí (průběžně)

		nebo preventivní programy	
	4.2.3 Podporovat zdravotní rehabilitaci seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat a propagovat výuku masérů na SZŠ prostřednictvím měsíčníku Naše město, webových stránek města nebo prostřednictvím vysílání televize CMS 	Bc. Lucie Macášková, tisková mluvčí (průběžně)
4.3 Zlepšit podmínky pro zdravé stravování	4.3.1 Podporovat rozvoj školních jídelen směrem k zajištění zdravého stravování	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat jednotlivé subjekty při rozšíření nabídky zdravé stravy • Podporovat školní jídelny při zapojení do celostátní soutěže zdravého stravování ve školských zařízeních 	Mgr. Jiří Petr, vedoucí odboru školství (průběžně)
	4.3.2 Podporovat rozšíření nebo kvalitativní rozvoj provozoven zdravého stravování nebo prodeje produktů zdravé výživy	<ul style="list-style-type: none"> • V objektech města vytvářet podmínky prostřednictvím regulovaného nájemného • Spolupracovat při rozšíření zdravého stravování nebo prodeje produktů zdravé výživy na místních trzích nebo na předzahrádkách 	Jaroslava Lindušková, vedoucí majetkového oddělení odboru rozvoje města (průběžně) Mgr. Rudolf Grim, vedoucí odboru - obecní živnostenský úřad (průběžně)

5.5. Zlepšení prostředí pro život seniorů

Podle Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí je pro zajištění plné integrace seniorů zásadní omezit přetrvávající negativní postoje společnosti ke stárnutí. Stárnutí populace je většinou prezentováno pouze v kontextu zvyšujících se nákladů na zdravotní a sociální péči a rostoucích nároků na důchodový systém. Přínos seniorů pro společnost není dostatečně zdůrazňován. Všichni aktéři života v komunitě by se proto měli podílet na vytváření pozitivního obrazu stárnutí a seniorů. S měnící se věkovou strukturou obyvatelstva bude nezbytné rozvíjet nové formy bydlení, které budou propojeny s různými stupni péče, budou zohledňovat měnící se vzorce rodinného života a budou finančně dostupné. V současné době **je výrazně podceňována příprava na stáří v souvislosti se zajištěním vhodného bydlení**, tj. zajištění vhodné velikosti bytu, úprava bytu a zvýšení bezpečnosti při běžném pohybu.

Seniorům je třeba zajistit maximální sociální, politickou i ekonomickou participaci na životě společnosti, zejména finančně a místně dostupnou dopravu, odpovídající úroveň bydlení a poskytovaných služeb a přístup ke kulturnímu a společenskému životu a nezbytné bezpečné zázemí pro zapojení se do mezigenerační spolupráce a dobrovolnické činnosti. **Zapojení seniorů do komunitního života obohacuje život dané komunity, přináší jí stabilitu a možnost využívat celoživotní moudrosti pro komunitní práci.** Pro seniory je participace na společenských aktivitách důležitá z hlediska navázání nových vztahů, budování si úcty a respektu a pocit užitečnosti prostřednictvím vlastní seberealizace.

V oblasti dopravy senioři v našem městě stále častěji využívají především individuální dopravu pro seniory a osoby se zdravotním postižením, kterou již několik let zabezpečuje **Salvia Svitavy**. Město Svitavy dlouhodobě zlepšuje podmínky také pro bezpečí v dopravě. V několika posledních letech byly provedeny rozsáhlé opravy a rekonstrukce komunikací, přechodů pro chodce i chodníků. Výrazně narostly také investice k zajištění bezpečí na přechodech prostřednictvím zpomalovacích retardérů, brzdných povrchů nebo bezpečnostních ostrůvků uprostřed hlavních komunikací. Po diskusích v zastupitelstvu byla zahájena také rozsáhlá výstavba nového chodníku v městské části Svitavy – Lačnov v celkové délce 2,128 km. Jedná se o významný příspěvek k bezpečnosti. Důležitou oblastí dopravy je například rozvoj stezek pro cyklisty (i mimo město) a zvyšování bezpečí cyklistů.

Také **bytová politika města** by měla být v budoucnu koncipována s ohledem na zvyšující se podíl seniorů. Cílovou skupinou v této oblasti nejsou jen nejstarší občané, ale i ti, kteří již své děti vychovali, a jejich důchodový věk se teprve blíží. Vhodná bytová politika a územní plánování zohledňující současné i budoucí potřeby seniorů, koncepce a příprava vytváření sousedství a komunit, bezbariérové prostředí přátelské všem generacím přispívá k prodlužování nezávislého kvalitnějšího života seniorů, který jim **umožňuje být aktivními a podílet se na celkové prosperitě komunity. Adekvátní, bezpečné a dostupné bydlení prodlužuje nezávislý život seniorů a zvyšuje jeho kvalitu.**

Svitavy v minulých letech investovali desítky milionů do **výstavby 114 bytů se zvláštním určením pro seniory nebo osoby se zdravotním postižením v městské části Lány**, kde město provozovalo například pečovatelskou službu, stravování a další navazující služby pro seniory nebo osoby se zdravotním postižením. V roce 2012 se některé služby přestěhovaly do **nově vybudovaného Seniorcentra města Svitavy⁷**, které se skládá z Domova pro seniory, Domova se zvláštním režimem a Pečovatelské služby. Zařízení má celkovou kapacitu 39 lůžek. Prostředí je nejen velmi estetické, ale je přizpůsobeno stavebně i vybavením pro velmi příjemný pobyt i těch nejstarších seniorů. V roce 2017 se managementu Seniorcentra a městu Svitavy podařilo uspět s projektem rozšíření a dalšího zkvalitnění zázemí Seniorcentra, které bude mít po jeho ukončení, jež je plánováno v roce 2020 celkem 75 lůžek. **Přes takto rozsáhlé ubytovací kapacity pro seniory se město s ohledem na demografický vývoj, který je analyzován v úvodu této koncepce musí připravovat na další rozšiřování kapacit.** V následujícím období bude nezbytné **velmi podrobně prodiskutovat veškeré další možnosti rozvoje bydlení pro seniory a případně zahájit přípravné práce pro další výstavbu.**

Na základě diskuse s organizacemi zapojenými do této oblasti byla vytvořena následující vize a stanoveny prostředky k jejímu naplňování.

Vize: Svitavy městem vytvářejícím kvalitní prostředí pro život všech skupin obyvatel včetně seniorů

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ CÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
5.1 Zlepšit prostředí pro život seniorů	5.1.1 Zlepšit celkový stav chodníků včetně zajištění dostatečného počtu značených a přehledných přechodů pro chodce	<ul style="list-style-type: none"> • Pokračovat v úpravě chodníků ve všech částech města – zajistit odpovídající šířku, rovné povrchy, nájezdy pro vozíčkáře • Zajistit celoroční údržbu chodníků - bez uvolněných dlaždic • Zajistit úklid chodníků v zimním období – odstranění sněhu, zmrazků, posyp apod. • Zlepšit průchodnost náměstí Míru prostřednictvím revize poutačů a reklamních tabulí bránících v bezpečném průchodu 	<p>Vedoucí odboru dopravy (průběžně)</p> <p>Mgr. Rudolf Grim, vedoucí živnostenského odboru (do 30.6.2018)</p>
	5.1.2 Podporovat bezbariérové úpravy do vstupů do veškerých objektů na území města	<ul style="list-style-type: none"> • Pokračovat v analýze a iniciaci úprav bezbariérových vstupů do úřadů, veřejných budov a kulturních nebo společenských zařízení • Informovat občany o problematice veřejných prostranství s příklady dobré praxe 	<p>Ing. Milan Oblouk, vedoucí odboru rozvoje města (do konce r. 2018)</p> <p>Kulaté stoly (průběžně)</p>

⁷ Seniorcentrum města Svitavy – <http://www.seniorcentrum.svitavy.cz/>

	5.1.3 Rozšířit a zkvalitnit zeleň a odpočinková místa na území města	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výchovu k péči o veřejná prostranství • Zajistit kvalitní a pravidelný úklid veřejných prostranství • Rozšířit množství parků na území města • Zajistit dostatek mobiliáře – interaktivních map, orientačních tabulí, laviček, odpadkových košů, venkovních stolů pro kulturní akce, nádob na psí exkrementy apod. • Doplnit veřejná prostranství o nové interaktivní prvky (hudební nástroje apod. 	<p>Ing. Marek Antoš, vedoucí odboru životního prostředí (průběžně)</p> <p>Mgr. David Šimek, starosta města</p>
	5.1.4 Rozšířit počet sportovišť pro cílovou skupinu seniorů nebo osob se zdravotním postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Vybudovat sportoviště pro seniory v centrální části města (např. park u OÚ) • Nadále zlepšovat stav cest v okolí města pro pohyb vozíčkářů nebo osob se sníženou pohyblivostí 	<p>Ing. Milan Oblouk, vedoucí odboru rozvoje města (do konce r. 2018)</p> <p>Odbor dopravy (průběžně)</p>
	5.1.5 Zkvalitnit prostředí pro pořádání kulturních a společenských akcí pro seniory	<ul style="list-style-type: none"> • Doplnit vnitřní vybavení objektů určených pro pořádání společenských akcí a přizpůsobit je specifickým požadavkům seniorů (centrum Fabrika, Coworkingové centrum apod. • Upravit prostory v Městské knihovně pro setkávání seniorů a knižní novinky 	<p>Mgr. Petr Mohr, ředitel SKS (do konce roku 2019)</p> <p>Mgr. Marta Bauerová, ředitelka Městské knihovny (do konce roku 2019)</p>
5.2 Zlepšit podmínky bydlení seniorů ve městě	5.2.1 Zajistit přípravu nové bytové výstavby pro cílovou skupinu seniorů nebo osob se zdravotním postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Vytípat vhodné lokality na nové byty pro seniory nebo byty se zvláštním určením 	<p>Pavel Čížek, místostarosta města, Ing. Milan Oblouk, vedoucí odboru rozvoje města (v realizaci)</p>
	5.2.2 Stabilizovat dostupnost nájemného v domech se zvláštním určením	<ul style="list-style-type: none"> • Soustavně sledovat a vyhodnocovat výši nájemného v domech se zvláštním určením • Transparentně rozhodovat o efektivním obsazení bytů v domech se zvláštním určením • V rámci bytové politiky města dbát při obsazování standardních nájemných bytů v majetku města o jejich obsazování v souladu s mezigenerační soudržností • Ze současného azylového domu pro bezdomovce vybudovat specifické byty určené pro seniory, jejichž příjmy neumožňují samostatné nájemní bydlení nebo bydlení v bytech se zvláštním určením 	<p>Ing. Alena Tomášková, vedoucí bytového oddělení ORM</p> <p>Mgr. David Šimek, starosta města</p>
5.3 Zlepšit podmínky pro dopravu seniorů ve městě	5.3.1 Zlepšit podmínky pro dopravní dostupnost	<ul style="list-style-type: none"> • Ve spolupráci s ČD zlepšit prostorové podmínky a vybavení vestibulu nádraží ČD • Iniciovat rozšíření provozní doby nádraží ČSAD (v pracovní dny 	<p>PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (do 30. 6.2018)</p>

		i o víkendech)	
	3.3.2 Zlepšit podmínky v hromadné dopravě ve městě a regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Vydat informační materiál o veřejné dopravě ve městě – (jízdni řády a nástupní – výstupní místa) 	Bc. Jana Šneková, odbor dopravy (do 30. 6.2018)
	3.3.3 Posílit specifickou doprava pro seniory na území města nebo v regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit větší počet parkovacích míst pro osoby se zdravotním postižením a důsledně kontrolovat jejich obsazenost a využívání ze strany MP i PČR • V spolupráci se Salvií rozšířit individuální dopravu pro seniory nebo osoby se zdravotním postižením • Zkvalitnit personální obsazení individuální dopravy pro seniory nebo osoby se zdravotním postižením 	<p>Odbor dopravy, MěP (průběžně)</p> <p>Mgr. Ludmila Benešová, vedoucí Salvie (do konce r. 2018)</p>

5.6. Rozvoj služeb pro seniory

V Národním akčním plánu podporujícím pozitivní stárnutí je systém služeb pro seniory zmiňován pouze okrajově, jako součást kapitoly životního prostředí pro seniory. Je to logické z hlediska šíře i hloubky služeb uskutečňovaných v rámci celého státu. Na státní strategii spočívají v této oblasti především změny legislativní (zákony, vyhlášky a nařízení), případně stanovování kvalifikačních a akreditačních předpokladů, způsobů financování a kontroly. Koncepce státu nemůže sama o sobě obsáhnout konkrétní opatření v oblasti celého spektra služeb pro seniory.

Na úrovni města budou naopak **služby pro seniory tvořit stěžejní část koncepce**. Jejich stabilizace, podpora, případně rozšiřování se pravděpodobně vybaví každému, kdo začne o této oblasti přemýšlet ať již jako zadavatel, realizátor, ale především jako příjemce služby. Jednou ze základních odpovědností navrhovatelů koncepce je však kromě **reflexe a zhodnocení potřeb cílové skupiny** také **efektivita služeb**. Bezprostředně souvisí s jejich financováním, prostorovými, materiálními a především personálními možnostmi. Samostatnou kapitolu tvoří služby akreditované, uskutečňované na základě zákona o sociálních službách⁸. Pro tyto služby je prostorem především **příslušná strategie kraje**⁹. Veškeré tyto a mnoho dalších souvislosti je nezbytné při navrhování služeb zohlednit.

Město Svitavy a díky řadě poskytovatelů sociálních služeb ve Svitavách i region Svitavska **je v oblasti služeb pro seniory již v současnosti velmi dobře zabezpečeno**. Pouze velmi obtížně a s velkou rozvahou bude možné navrhovat služby nebo činnosti zcela nové. Vždy je nutné zvažovat jejich financování nebo materiální a personální zabezpečení a to i v případech, kdy se jedná o služby nebo činnosti dobrovolnické. Jak je zřejmé v úvodu materiálu, z demografické struktury populace jednoznačně vyplývá, že zdroje jsou omezené a s ohledem na nárůst seniorů a pokles skupin

⁸ Zákon č. 108/2006 Sb, o sociálních službách - <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

⁹ Dokumenty o sociálních službách Pardubického kraje - <https://www.pardubickykraj.cz/socialni-sluzby>

vytvářejících tzv. národní produkt, ze kterého jsou služby financovány, může být velmi nevyrovnaný. Určitým prostorem jsou inovace a to nejen v sektoru výrobním, ale také v sektoru služeb (tedy i těch týkajících se této koncepce). **Kde lze tedy hledat ještě nějaký prostor?** Jednoznačně **je jím vzájemná spolupráce, efektivní využívání dosavadních kapacit (prostorových, materiálních a personálních) a v neposlední řadě také systém dobrovolnictví a vzájemné pomoci.** Na papíře jde v zásadě naplánovat cokoliv, ale to, co se v dané oblasti cílů a opatření objeví, bude nezbytné také uskutečnit. Z výše uvedených důvodů je nezbytné připomenout i **mnohem významnější osobní vklad rodin** založený na principu subsidiarity a to i za předpokladu, že to je v řadě případů velmi obtížné a mnohdy bohužel neuskutečnitelné. V neposlední řadě bude nezbytná i **změna postoje některých seniorů samotných.**

S ohledem na složitý demografický vývoj a nárůst počtu seniorů se prakticky **žádná komunita nevyhne úvahám o pobytových službách.** Ačkoliv jejich současný stav ve Svitavách je velmi dobrý, bude i jejich rozvoj důležitým tématem. V této oblasti však shora uvedené principy spolupráce, dobrovolnictví a vzájemné pomoci nebudou snadno uskutečnitelné. V oblasti pobytových služeb půjde prakticky výhradně o politická rozhodnutí založená na budování nových kapacit, které jsou zásadním předpokladem pro poskytování služeb pobytového typu.

Mnohem **významnější prostor lze hledat u služeb ambulantních nebo terénních.** Jejich prostřednictvím bude možné zvládat částečně zvyšující se počty seniorů. **Především do této oblasti by se měly v následujících letech upínat největší snahy a největší počet konkrétních opatření.** Důležitá bude také jejich koordinace a pravidelné vyhodnocování.

Velmi důležitou oblastí budou **služby orientované na nejruznější specifické obtíže zdravotního charakteru** nebo problémy vycházející ze společenských technických nebo technologických změn ve společnosti. V této oblasti však Svitavy disponují řadou organizací, které jsou schopny na tento vývoj reagovat. Do této skupiny služeb patří i veškeré činnosti podporující zlepšení nebo alespoň udržení fyzické kondice a rozvoj zdravého životního stylu.

Samostatnou kapitolu pak tvoří **společenské a kulturní služby zaměřené na seniory.** V této oblasti, kde je nabídka již dnes velmi široká půjde velmi pravděpodobně **spíše o stabilizaci služeb** nebo změny v zaměření na cílovou skupinu. Služby tohoto druhu musí být připraveny mnohem více na nejstarší seniory nad 75 nebo dokonce 80 let.

Při zhodnocení všech výše uvedených a mnoha dalších okolností byly navrženy konkrétní vize, cíle i opatření v oblasti rozvoje služeb pro seniory takto:

Vize: Svitavy městem, kde služby pro seniory tvoří nedílnou součást rozvoje města ve všech oblastech jeho působení

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ CÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
6.1 Zkvalitnit poskytování služeb v pobytových zařízeních	6.1.1 Podpořit rozšíření služeb v Seniorcentru	<ul style="list-style-type: none"> • Rozšířit a zpestřit kulturní akce v Domově: využít komerčních nabídek (hudební představení, divadelní představení, cestopisné přednášky apod..). • Pořádání akcí mimo zařízení: např. výlety, návštěvy kulturních akcí, společenských představení, výstav, workshopů apod. • Vytvořit podmínky pro rukodělné práce (práci s hlínou) apod. 	Bc. Lenka Jurenová, jednatelka Seniorcentra (průběžně)
	6.1.2 Podpořit rozšíření služeb v bytech zvláštního určení (DPS)	<ul style="list-style-type: none"> • Rozšířit akce v DPS: např. přednášky, informační besedy se zástupci města – bytové oddělení, sociální odbor, besedy o zdraví, kulturní akce (posezení s hudbou, povídání na různá témata – zábavná i poučná). • Umožnit obyvatelům vyjádřit svoje starosti, názory. • Ukázat jim, že se o ně někdo zajímá, že jim chce pomoci, že jsou informováni o chystaných změnách, apod. • Zřídit na částečný úvazek, DPP nebo využít konkrétního pracovníka projektu AD na zajištění běžné údržby a drobných oprav, případně v péči o zeleň v areálu. 	Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ, Ing. Alena Tomášková, vedoucí bytového oddělení ORM, Bc. Lenka Jurenová, jednatelka Seniorcentra (2 x ročně) Ing. Alena Tomášková, vedoucí bytového oddělení ORM (do 30. 6.2018)
	6.1.3 Podpořit rozšíření služeb v Domově na rozcestí včetně služeb samostatného bydlení klientů Domova na rozcestí	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat přesun vybraných uživatelů do samostatného a chráněného bydlení • Podporovat zapojení uživatelů do společenského a kulturního života města • Rozvíjet spolupráci při opatrovnické činnosti uživatelů 	PhDr. Jaroslava Filipová, ředitelka DnR (do konce r. 2020) odbor SVZ a pracovníci DnR (průběžně)
	6.1.4 Podpořit rozšíření služeb v LDN	<ul style="list-style-type: none"> • Rozšířit dobrovolnické programy v LDN ve spolupráci s MC Krůček (šití panenek a další aktivity pro děti, zajištění návštěv s programem ze základních škol) • Spolupracovat s ostatními seniorskými organizacemi při pořádání kulturních nebo společenských akcí 	Mgr. Kateřina Burešová, vedoucí dobrovolnického centra Krůček (průběžně) Odbor SVZ a participující subjekty
6.2 Zkvalitnit poskytování ambulantních služeb	6.2.1 Podpořit kvalitativní rozvoj služeb základního poradenství u jednotlivých organizací	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizovat Katalog sociálních služeb na území města a zajistit tak možnosti pro kvalitnější odkazování na existující služby • Zajistit distribuci Katalogu do domácností ve městě 	Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ (do konce r. 2018)
	6.2.2 Podpořit rozšíření specifických služeb poradenství	<ul style="list-style-type: none"> • Přispět k personálnímu posílení v KC Pestalozziho k zajištění služeb finančního a dluhového poradenství případně služeb párové terapie 	PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (do konce r. 2018)

	6.2.3 Podpořit rozšíření služeb zajištění kompenzačních pomůcek	<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšit informovanost o půjčovných kompenzačních pomůcek • Rozšíření a modernizace kompenzačních pomůcek 	Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ a poskytovatelé pomůcek (do konce r. 2018)
6.3 Zkvalitnit poskytování terénních služeb	6.3.1 Podpořit systémové změny v systému pečovatelských služeb	<ul style="list-style-type: none"> • Po dostavbě rozšíření Seniorcentra zajistit pečovatelské služby jediným poskytovatelem • Kapacita pečovatelské služby vykonávané Charitou Svitavy by měla na konci období činit 200 osob ročně (10 000 hodin) 	Mgr. David Šimek, starosta města (2020) Blanka Homolová, ředitelka Charity (do konce r. 2022)
	6.3.2 Zajistit zachování odlehčovacích služeb pro seniory	<ul style="list-style-type: none"> • Po dokončení transformace DNR zajistit službu prostřednictvím Seniorcentra 	Bc. Lenka Jurenová, jednatelka Seniorcentra (2020)
	6.3.3 Podpořit denní centra (centra denních služeb) pro seniory nebo osoby se zdravotním postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit specifické programy pro uživatele denních služeb (zkvalitnění materiálního vybavení pro pravidelné činnosti uživatelů) 	Blanka Homolová, ředitelka Charity (do konce r. 2018)
6.4 Zkvalitnit poskytování specifických služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením	6.4.1 Podpořit poskytování specifických služeb pro rehabilitaci nebo rozvoj tělesné zdatnosti seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit rozšíření cvičebních hodin pro seniory prostřednictvím příspěvků na úhrady kurzů pro nové cvičitelky 	Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ a Vlasta Stündlová, předsedkyně Klubu Jóga (do konce r. 2018)
	6.4.2 Podpořit poskytování specifických služeb pro seniory s onemocněním sluchu (zraku)	<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšit počet audioknih v Městské knihovně • Zlepšit informovanost o možnostech výpůjčky audioknih 	Mgr. Marta Bauerová, ředitelka Městské knihovny (do konce r. 2018)
6.5 Zkvalitnit poskytování kulturních a společenských služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením	6.5.1 Podpořit poskytování tradičních nebo nových kulturních akcí pro seniory	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit současný systém pořádání kulturních a společenských akcí pro seniory a osoby se zdravotním postižením • Pravidelně oceňovat seniory v souvislosti s životními jubilei 	Mgr. Petr Mohr, ředitel SKS (průběžně) Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ (průběžně)
	6.5.2 Podpořit poskytování tradičních nebo nových společenských akcí nebo aktivit pro seniory	<ul style="list-style-type: none"> • Rozšířit roznáškovou službu knih z knihovny do domácností seniorů a současně posílit sociální komunikaci seniorů • Zvýšit informovanost o roznáškové službě 	Mgr. Marta Bauerová, ředitelka Městské knihovny (do 30. 6. 2018)
	6.5.3 Podpořit poznávací aktivity seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit konkrétní jednorázové poznávací akce a výlety pro seniory 	Bc. Šárka Řehořová, vedoucí odboru SVZ (do konce r. 2018)

6.6 Zlepšit informovanost o službách poskytovaných seniorům nebo osobám se zdravotním postižením	6.6.1 Podpořit informování o službách pro seniory	<ul style="list-style-type: none"> • Informovat o aktivitách v Našem městě, na webu města Svitavy a v televizi CMS • Podpořit informování o službách pro seniory na webových stránkách jednotlivých NO 	Bc. Lucie Macášková, tisková mluvčí, participující subjekty (průběžně)
	6.6.3 Podpořit jednorázové výstavní akce nebo aktivity zaměřené na seniory nebo osoby se zdravotním postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Jedenkrát za dva roky připravit tradiční Veletrh sociálních služeb ve spolupráci se všemi partnery • Veletrh zaměřit na konkrétní vybrané téma 	Odbor SVZ (říjen 2019,2021) Bc. Eva Huschková, vedoucí oddělení sociální péče odboru SVZ (říjen 2019, 2021)

5.7. Zaměstnávání seniorů jako prostředek k posílení prosperity, efektivity a sounáležitosti

Podle Národního akčního plánu stárnutí populace přináší změny rozložení sil na trhu práce s mnoha důsledky ve společnosti, komunitě, u zaměstnavatelů, ve firmách i neziskových organizacích. Zvýšená míra zaměstnanosti osob starších 50 a více let, jenž Národní akční plán označuje jako **starší pracovníky**, bude nezbytným předpokladem pro životaschopnost společenského systému v dalších desetiletích. K většímu zapojení osob ve věku nad 50 let do pracovního života musí být vytvořeny jak legislativní podmínky, tak podmínky na pracovištích a nutná je i **změna postojů na úrovni jednotlivců**. Základním prostředkem jsou **změny v systému výchovy**.

Opatření pro zvýšení zaměstnanosti starších pracovníků jsou v souladu se strategickými prioritami MPSV. Národní akční plán se vzhledem ke svému účelu zaměřuje především na cílovou skupinu osob starších 50 let. Účinné strategie v oblasti zaměstnávání však musí akcentovat všechny ohrožené skupiny na trhu práce a jednotlivá opatření musí být vzájemně provázaná a musí být v rovnováze i na úrovni regionální nebo místní. Změny v oblasti zaměstnávání jsou ve společnosti prosazovány velmi obtížně.

Po roce 1989 se v našich podmínkách zabydlel názor, že pouze mladý a zcela zdravý člověk může podávat velmi dobré nebo výborné pracovní výkony. Tímto úhlem pohledu, který u mnoha zaměstnavatelů bohužel stále přetrvává, často **dochází k předčasnému odchodu starších pracovníků**, kteří mají řadu zkušeností. Při hodnocení výsledků u komerčních subjektů nebo například při intervizích nebo supervizích ve veřejném sektoru nebo neziskových organizacích se pak velmi často setkáváme s chybami mladších pracovníků, kterými ti starší dávno prošli a pokud by měli možnost pracovat nebo nebyli ve své práci přehlíženi nebo dokonce ignorováni, množství těchto chyb nebo nedostatků by na základě jejich zkušeností bylo výrazně nižší. **Cesta k prosperitě není pouze v mládí nebo dravosti, ale také v rozvaze a zkušenosti.**

Základní otázkou nejen tohoto materiálu je, **jak dosáhnout věkové rovnováhy v pracovních kolektivech, jakým způsobem zajistit plnohodnotné a smysluplné využití zkušeností starších pracovníků.** Některé odpovědi na tyto otázky by měla zahrnovat tato koncepce – tedy cíle, opatření a úkoly v oblasti zaměstnávání seniorů směřující k maximálnímu využití jejich potenciálu.

Na základě diskuse s organizacemi zapojenými do této oblasti byla vytvořena následující vize a stanoveny prostředky k jejímu naplňování.

Vize: Svitavy městem vytvářejícím flexibilní podmínky pro zaměstnávání seniorů a využití jejich odborného a pracovního potenciálu v souladu s jejich aktuálními možnostmi

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ ČÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
7.1 Zajistit informovanost veřejnosti o důchodové reformě a současně o možnostech pracovní činnosti v kombinaci s dávkami důchodového systému	7.1.1 Zahrnout problematiku práce seniorů a důchodového systému do výuky žáků na základních školách	<ul style="list-style-type: none"> • Prostřednictvím vedení jednotlivých škol prověřit vzdělávací plány a v případě absence témat mezigenerační soudržnosti a důchodového systému zařadit tato témata vhodnou formou do výuky vybraných předmětů (např. základů společenských věd apod.) • Projednat zahrnutí tématu v rámci pracovní skupiny pro rovné příležitosti do aktualizace Místního akčního plánu mikroregionu Svitavska 	<p>Mgr. Jiří Petr, vedoucí odboru školství do konce roku 2018</p> <p>PhDr. Erich Stündl, do konce roku 2019</p>
	7.1.2 Informovat místní komunitu starších pracovníků o důchodové reformě	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit přípravu a vydávání specifických informačních článků na předmětnou problematiku v měsíčníku Naše město • Zajistit přípravu a uvedení specifických televizních pořadů na předmětnou problematiku ve vysílání televize CMS • Zajistit přípravu a vydávání specifických informačních článků na předmětnou problematiku na webových stránkách města Svitavy, případně na webových stránkách partnerských organizací (Klub seniorů, Salvia apod.) 	<p>Bc. Lucie Macášková, tisková mluvčí města (průběžně)</p> <p>Odbor SVZ ve spolupráci s OSSZ (průběžně)</p>
	7.1.3 Informovat místní komunitu starších pracovníků a seniorů o možnostech pracovní činnosti v kombinaci s dávkami důchodového systému	<ul style="list-style-type: none"> • Prostřednictvím partnerských organizací (Klub seniorů, Salvia, Domov na rozcestí, SPCCH apod.) uskutečnit cílené vzdělávací akce zaměřené na problematiku důchodového systému nebo kombinace příležitostné pracovní činnosti v kombinaci s dávkami důchodového systému. • Využít možností spolupráce s pracovníky Správy sociálního zabezpečení 	<p>Ing. Jaroslava Müllerová, ředitelka OSSV, Bc. Renata Dobešová, vedoucí referátu nepojistných dávek (1x ročně)</p>
7.2 Přispívat k prodloužení pracovní kariéry pracovníků a motivovat je neodcházet do předčasného důchodu	7.2.1 Aktivně vystupovat proti všem formám výskytu věkové diskriminace	<ul style="list-style-type: none"> • V rámci MěÚ Svitavy a všech příspěvkových organizací být příkladem při zaměstnávání starších pracovníků, případně seniorů na částečné úvazky nebo krátkodobé zaměstnání • Pravidelně oceňovat starší pracovníky v souvislosti s dosažením dobrých pracovních výsledků, životního jubilea apod. 	
	7.2.2 Využívat celoživotních zkušeností starších pracovníků a nabízet jim pracovní uplatnění	<ul style="list-style-type: none"> • V rámci projektů města Svitavy využívat zkušeností starších pracovníků nebo seniorů při jejich zaměstnávání na krátkodobé pracovní úvazky nebo na DPP (DPČ) 	<p>Bc. Lubomír Dobeš, tajemník MěÚ Svitavy</p>

5.8. Bezpečí seniorů

Bezpečí patří k základním potřebám člověka. Pokud subjektivní nebo dokonce objektivní **pocit bezpečí chybí**, nedokáže se jedinec smysluplně a dlouhodobě zabývat žádnou soustavou pracovní ani jinou činností. Obzvláště důležitá je tato skutečnost ve věkové skupině seniorů. Senioři jsou i v rámci současného trestního práva posuzováni jako tzv. zvláště zranitelné oběti. Statistiky nápadu trestné činnosti vedené Policií ČR rozlišují samostatně oběti do 18 let, ženy a **osoby starší 60 let**. Z tohoto pohledu se sice v rámci poslední skupiny nejedná v celé šíři o seniory, ale s ohledem na charakter páchaných skutků jde zejména o osoby starší 65 let. V rámci Obvodního oddělení PČR Svitavy bylo **každoročně od roku 2010 do roku 2017 spácháno cca 40 až 80 trestných činů. Průměrně se jedná každoročně o celkem 52 trestných činů**. Z hlediska kvalifikace jde nejčastěji o tzv. majetkové trestné činy, nejčastěji o podvody nebo krádeže v bytech. Typickým protiprávním jednáním směřovaným proti seniorům jsou **návštěvy nejruznějších prodejců, kteří se snaží nabízet předražené zboží nebo služby**. Tyto praktiky jsou také obvykle záminkou k okradení seniorů přímo v bytech. Pachatelé spoléhají na důvěřivost seniorů a na obavy z hodnocení jejich konání, ke kterému dochází právě z důvodů důvěřivosti. Značnou část protiprávního jednání senioři vůbec neoznámí z obavy před výčitkami od členů rodiny nebo svého širšího okolí, profesionály bohužel nevyjímaje. Samostatnou kapitolou je nepřiměřený nátlak nebo ubližování případně týrání ze strany členů vlastní rodiny. Tyto trestné činy bohužel vyplývají na povrch většinou při tragických událostech souvisejících s vážnou zdravotní újmou nebo bezprostředním ohrožením na životě.

V minulosti byla především jako součást práce Policie ČR, Městské policie Svitavy a to samostatně nebo ve spolupráci s dalšími organizacemi v rámci programů prevence kriminality uskutečněna řada programů projektů u střednědobých opatření, které situaci bezpečí seniorů pomáhala řešit. Jednalo se o **pravidelné i příležitostné preventivní vzdělávací akce, informování prostřednictvím médií, více než stovce seniorů instalovala MP Svitavy bezpečnostní řetízky nebo nové zámkové vložky případně celé zámky u dveří do bytů nebo domů**. Soustavně již po dobu 10 let probíhá informační kampaň města Svitavy pod názvem „Někdo je za dveřmi“ a „Bezpečný byt“, jež jsou zacíleny na spolupráci s občany a jsou primárně směřovány **proti nebezpečným obchodním praktikám podomních prodejců**. Výrazným způsobem ochrany je v posledních letech také **nařízení města omezující podomní prodej**¹⁰. Na oznámení občanů reagují hlídky MP i PČR. V posledních letech také MP využívá možností tzv. **SOS tlačítka**, které **zajišťuje připojení seniorů nad 65 let nebo samostatně žijících osob případně osob se zdravotním postižením k pultu centralizované ochrany MP** s pomocí seniorského mobilního telefonu. Program je uskutečňován ve spolupráci se sociálním odborem. MP zajišťuje výjezdy a sociální odbor, který vytipovává klienty, následně reaguje na sociální případně zdravotní rizika u jednotlivých seniorů. Ačkoliv je služba finančně dostupná, je

¹⁰ Nařízení č. 2/2016 - <http://www.svitavy.cz/cs/m-57-vyhlasaky-a-narizeni/>

využívána prozatím pouze 15 osobami. Další služby v souvislosti s bezpečím seniorů zajišťuje řada neziskových organizací nebo provozovatelé pobytových zařízení pro seniory. Samostatnou kapitolu tvoří bezpečí seniorů v dopravě, které je součástí kapitoly 5.5.

Součástí proseniorské koncepce by v dalším období mělo být především **informování a vedení seniorů k ostražitosti, opatrnosti a ochraně vlastního bezpečí včetně úzké spolupráce s rodinami seniorů**. Součástí koncepce bude také **navržení rozšíření některých služeb osobní ochrany, ochrany v bytech nebo na veřejnosti a současně tzv. Seniorakademie zaměřená mimo jiné na způsoby chování seniorů v nebezpečných situacích**.

Na základě diskuse s organizacemi zapojenými do této oblasti byla vytvořena následující vize a stanoveny prostředky k jejímu naplňování.

Vize: Svitavy městem, kde bezpečí seniorů je součástí práce všech bezpečnostních složek, organizací podílejících se na prevenci, seniorů i všech obyvatel komunity

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ ČÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
8.1 Vytvořit efektivní systém informování starších občanů a seniorů o problematice bezpečnosti, bezpečí a prevence kriminality	8.1.1 Zlepšit informování o bezpečnosti prostřednictvím médií	<ul style="list-style-type: none"> • Na webových stránkách města, měsíčníku Naše město nebo ve vysílání televize CMS informovat o aktuálních tématech bezpečnosti seniorů (především v souvislosti s aktuálními riziky vyplývajícími přímo z konkrétních případů řešených PČR nebo MěP Svitavy) • Několikrát ročně připravit cílené články do Našeho města zaměřené na bezpečnost a bezpečí seniorů • Rozšířit systém aktualit na webu prevence kriminality města Svitavy nebo webu MP Svitavy - http://www.svitavy.cz/cs/m-73-prevence-kriminality • Připravit každoročně cílenou reportáž o bezpečí seniorů ve spolupráci s preventistou PČR 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP, PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality, Bc. Ondřej Zeman, PČR, Bc. Lucie Macášková, tisková mluvčí města (do 2022)
	8.1.2 Zajistit systém dlouhodobého vzdělávání seniorů se zaměřením na bezpečnost, bezpečí a prevenci kriminality	<ul style="list-style-type: none"> • Ve spolupráci MěP Svitavy a Klubu seniorů zřídit tzv. Seniorakademii zaměřenou na zvýšení znalostí a dovedností směřujících ke zlepšení bezpečí seniorů • Zajistit cílené vzdělávací akce pro seniory žijící v pobytových zařízeních pro seniory zaměřené na problematiku bezpečí 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP, PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (do 2022)
	8.1.3 Podpořit systém jednorázových	<ul style="list-style-type: none"> • Rozšířit nabídku preventivních činností o vzdělávací akce nebo 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel

	akcí nebo aktivit zaměřených na zvýšení pocitu bezpečí seniorů	aktivity zaměřené na seniory - http://www.svitavy.cz/cs/m-438-nabidka-preventivnich-cinnosti-v-oblasti-bezpecnosti-a-prevence	MěP, PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (do 2022)
8.2 Vytvořit podmínky pro bezpečí starších občanů a seniorů v domech a bytech na území města Svitavy	8.2.1 Rozšířit SOS tlačítka pro seniory, samostatně žijící osoby a osoby se zdravotním postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Propagovat efektivně nabídku SOS tlačítka pro seniory – Naše město, pracovnice sociálního odboru, pracovníci Klubu seniorů, vysílání CMS, jednorázové předváděcí akce nebo výstavy • Rozšířit počet SOS tlačítek (ze současných cca 13 seniorů připojených na PCO MěP lze kapacitu průběžně navýšit minimálně na 30 – 40 seniorů • Nenavyšovat systém úhrady za SOS tlačítka 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP Odbor SVZ
	8.2.2 Přispět k zavedení skupinových a individuálních technických prostředků na zajištění bezpečí do vybraných pobytových zařízení pro seniory	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit informování organizací provozujících pobytové služby pro seniory o možnostech zajištění tzv. lokálních ústředí připojených na pult centralizované ochrany MěP Svitavy umožňující provoz bezdrátových bezpečnostních tlačítek pro jednotlivé bytové jednotky nebo pokoje v těchto zařízeních • Navrhnout vedením vybraných zařízení konkrétní elektronické zabezpečení připojené na PCO MěP Svitavy včetně návrhu systému úhrad služeb 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP
	8.2.3 Rozšířit nabídku technických prvků osobní ochrany v domech nebo bytech seniorů	<ul style="list-style-type: none"> • Nabídnout prostřednictvím médií nebo webu MěP další vytipované technické (mechanické nebo elektronické) prvky směřující k zabezpečení bytů nebo bezpečí v bytech • Opakovat kampaň Bezpečný byt a zajistit aktualizaci samolepek na dveře domů a bytů zvyšujících bezpečí seniorů 	PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality (do 2020)
8.3 Vytvořit podmínky pro zlepšení bezpečí starších občanů a seniorů na veřejnosti	8.3.1 Informovat občany (seniory) o efektivních možnostech osobní ochrany na veřejnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Připravit den otevřených dveří v souvislosti s výročím 25 práce MěP Svitavy a informovat o práci MěP, činnosti MKS, PCO včetně předvedení moderních prvků osobní ochrany na veřejnosti (imobilizérů, paralyzérů, GPS lokátorů a jejich připojení na PCO MěP apod.) 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP
	8.3.2 Podpořit rozšíření a zkvalitnění Městského kamerového a monitorovacího systému	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit zkvalitnění obrazů z kamer umístěných na náměstí Míru, venkovní kamery na ČSAD, vnitřní kamery na nádraží ČD a vybraných kamer (venkovních i vnitřních) v prostorách centra Fabrika • Vybudování několika venkovních a vnitřních kamerových bodů v prostorách Šance – zařízení pro sociálně vyloučené osoby • Vybudování 3 nových kamerových bodů v rámci výstavby terminálu u nádraží ČD 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP, PhDr. Stündl, koordinátor prevence kriminality (do 2022)

	8.3.3 Podpořit zavedení GPS lokátorů pro seniory, samostatně žijící osoby nebo osoby se zdravotním postižením připojených na pult centralizované ochrany MP Svitavy	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit nákup vytipovaných a odzkoušených GPS lokátorů a vytvořit motivační ceník se širším spektrem kvalitativní nabídky (bude se jednat o zařízení schopná spolupráce s pultem nebo služebnou MěP nebo pro samostatný dohled členů rodiny případně o jejich kombinaci) • V případě zájmu instalace a proškolení seniorů a dalších členů rodiny přímo v místě bydliště seniorů ve spolupráci se sociálním odborem MěÚ Svitavy 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP
8.4 Vytvořit podmínky pro zlepšení bezpečí pro starší občany a seniory v dopravě na území města	8.4.1 Přispět ke zlepšení informací seniorů o bezpečném cestování v hromadných dopravních prostředcích nebo automobilové dopravě	<ul style="list-style-type: none"> • Ve spolupráci s preventivou PČR připravit cílené reportáže ve vysílání CMS zaměřené na bezpečí v dopravě • V rámci Dne s IZS zabezpečit možnost odzkoušení na simulátorech nárazu při dopravních nehodách 	Mgr. Rostislav Bednář, velitel MěP, PhDr. Erich Stündl, koordinátor prevence kriminality, Bc. Lucie Macášková (do 2022)
	8.4.2 Podpořit specifické programy nebo projekty zaměřené na zlepšení bezpečí seniorů v dopravě	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat realizaci konkrétních programů – SenSen ve spolupráci s Klubem seniorů a Odborem sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Svitavy zaměřených na zvýšení bezpečí v dopravě • Zajistit distribuci prvků pro zvýšení viditelnosti seniorů při pohybu v dopravě 	Mgr. Rostislav Bednář, Bc. Šárka Řehořová, Bc. Lucie Macášková (do 2022), Bc. Jana Šneková, vedoucí odboru dopravy, do konce 2019
	8.4.3 Přispět ke zlepšení dovedností seniorů při poskytování první pomoci	<ul style="list-style-type: none"> • Na Dnech s IZS zajistit praktické ukázky ošetření a resuscitace 	Mgr. Rostislav Bednář, PhDr. Erich Stündl, (v letech 2018, 2020, 2022)

5.9. Péče o nejstarší věkové skupiny seniorů

Jak ukazuje demografická analýza v úvodu koncepce důsledkem demografického stárnutí lze očekávat **výrazný nárůst požadavků na sociální a zdravotní péči, který s sebou bude přinášet i vyšší nároky na udržitelné fungování obou systémů**. Na tuto situaci je nutné se připravit i v místní komunitě a realizovat kroky vedoucí k zefektivnění poskytování sociální a zdravotní péče na území našeho města. Pro zajištění kvalitní péče musí být rozvíjeny pokud možno všechny druhy sociálních služeb, aby si každý mohl zvolit dle své individuální situace a svých potřeb. Vybrat si formu péče a konkrétní službu je možné jen na základě znalosti všech dostupných možností.

Základním typem služby je **poradenství**, které musí být dostupné, kvalifikované a také přívětivé. Velkou výhodou pro danou cílovou skupinu je, pokud část **poradenství vykonávají přímo kvalifikovaní senioři**. Je pravděpodobné, že případné rady nebo doporučení od vlastní věkové skupiny budou senioři mnohem lépe přijímat. Systém péče o seniory, kteří již potřebují nějaký druh pomoci, je poskytován především **zdravotními a sociálními službami**, které je nezbytné soustavně rozvíjet a koordinovat. Systém koordinace zajišťuje Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Svitavy především prostřednictvím oddělení sociální péče. Odbor, jednotlivá oddělení nebo jeho pracovníci úzce spolupracují se všemi shora uvedenými partnery. Všem, kteří se jako profesionálové pohybujeme v sociální oblasti, by mělo být zřejmé, že **poradenství má jasné limity a lze jím pomáhat jen omezeně. Spíše než o rozvoj nebo dokonce rozšiřování poradenství bychom měli mít na paměti jeho zkvalitnění a zefektivnění**.

S ohledem na demografické predikce lze předpokládat, že v budoucnu se **zvýší počet onemocnění typických pro vyšší věk 70+**, mezi které patří **neurodegenerativní onemocnění, především pak Alzheimerova choroba**. Proto musí být rozvíjena specializovaná péče o tyto osoby, a to s ohledem na **zachování co nejvyšší kvality jejich života a co nejvyšší úroveň nezávislosti**. Počet těchto osob bude velmi pravděpodobně narůstat takovou měrou, že **pobytová zařízení ve městě (zejména Seniorcentrum) budou trvale obsazena především těmito staršími seniory s výše uvedenými degenerativními onemocněními** vyžadujícími specifické zdravotnické služby, tedy přítomnost sociálních i zdravotních profesionálů. Zdaleka však nepůjde pouze o budování příslušných kapacit uvedených v kapitole 5.5, ale také o **zajištění kvalifikovaného personálu na všech pozicích** (v souladu se splněním kvalifikačních předpokladů). Tato situace se dotýká stejnou měrou terénních služeb. Současný **kritický nedostatek kvalifikovaných a také motivovaných pracovníků v sociálních službách bude nutné řešit** prostřednictvím konkrétních opatření. Jedním z obligatorních je **finanční ohodnocení pracovníků v sociální oblasti** a jejich **celkové pracovní podmínky**. I při úspěšné aplikaci tohoto opatření to

však velmi pravděpodobně nebude stačit a bude nutné rozvíjet spolupráci se školskými zařízeními připravujícími nové profesionály pro sociální oblast a současně výrazně posílit spolupráci s NNO¹¹ a motivovat je k rozšíření jejich činnosti směrem k seniorům.

Přes všechna opatření **je nutné počítat s mnohem většími potížemi** se zajištěním nejstarších seniorů. **Určitou část budou na sebe muset brát významně větší měrou i rodiny seniorů.** K této odpovědnosti je však nezbytné **soustavně vychovávat.**

Na základě diskuse s organizacemi zapojenými do této oblasti byla vytvořena následující vize a stanoveny prostředky k jejímu naplňování.

Vize: Svitavy městem zabezpečujícím rozvoj a vzájemnou provázanost sociálně – zdravotních služeb (včetně služeb terénního charakteru) pro zajištění potřeb seniorů s omezenou soběstačností

HLAVNÍ CÍLE	DÍLČÍ ČÍLE	OPATŘENÍ, HLAVNÍ ÚKOLY	ODPOVĚDNOST TERMÍN
9.1 Vytvořit co nejširší a současně místně udržitelnou soustavu služeb pro nejstarší seniory	9.1.1 Rozšířit počet lůžek na LDN ve Svitavách a přispět ke zlepšení prostředí i vybavení LDN	<ul style="list-style-type: none"> • Projednat s vedením nemocnice rozšíření kapacity LDN nebo alespoň zvýšení počtu pokojů tak, aby na jednotlivých pokojích klesl počet pacientů a současně nemuselo dojít ke snížení celkové kapacity LDN • Přispět ke zkvalitnění vnitřního vybavení – lůžka, nábytek, vybavení televizory apod. 	Mgr. David Šimek, starosta města, Pavel Čížek, místostarosta města (průběžně)
	9.1.2 Na základě regionální spolupráce podporovat rozšíření LDN v ostatních městech regionu (Polička, Moravská Třebová)	<ul style="list-style-type: none"> • Prostřednictvím regionálních politiků (poslanců, senátor, členů krajského zastupitelstva a starostů) iniciovat spolupráci s okolními městy v oblasti stabilizace a zkvalitňování podmínek pro provoz ve všech LDN v regionu 	Mgr. David Šimek, starosta města, Pavel Čížek, místostarosta města (průběžně)
	9.1.3 Podpořit případný vznik lůžek nebo terénních služeb paliativní péče v regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Prostřednictvím regionálních politiků (poslanců, senátor, členů krajského zastupitelstva) iniciovat spolupráci s okolními městy v oblasti vzniku lůžek nebo služeb paliativní péče • Podpořit případnou terénní formu hospice ve spolupráci s vybranými poskytovateli tohoto druhu služby 	Mgr. David Šimek, starosta města, Pavel Čížek, místostarosta města (průběžně)
	9.1.4 Podporovat terénní sociální	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat pečovatelské služby a služby osobní asistence u 	Bc. Šárka Řehořová, vedoucí

¹¹ NNO – Nestátní neziskové organizace

	služby pro nejstarší seniory	<p>nejstarších seniorů</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaměřit terénní služby výrazněji nejen na zajištění tzv. materiálních potřeb, ale také na sociální komunikaci, pohybové činnosti případně společenské a kulturní vyžití 	<p>odboru SVZ (průběžně)</p> <p>Bc. Lenka Jurenová, jednatelka Seniorcentra, Mgr. Kateřina Burešová, vedoucí dobrovolnického centra Krůček (2018)</p>
9.2 Rozvíjet specializovanou geriatrickou péči v regionu	9.2.1 Podpořit geriatrické služby ve Svitavách	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat služby geriatrických sester zajišťující služby v pobytových zařízeních i v domácnostech seniorů • Podpořit specifické lékařské a geriatrické služby v nově vytvořených bytech pro bezdomovce na Máchově aleji 	Bc. Kateřina Karpíšková, Geria Svitavy, s.r.o.
	9.2.2 Podpořit vznik a rozšiřování specifických psychologických a psychiatrických služeb pro nejstarší seniory	<ul style="list-style-type: none"> • Informovat o možnosti specifických krizových a psychologických službách pro seniory v KC J. J. Pestalozziho (včetně případných návštěv psychologů v souvislosti s poskytováním služeb paliativní péče) 	Mgr. Irena Valtová, vedoucí KC Pestalozziho

6. Personální zabezpečení, koordinace, financování a vyhodnocování

Dosažení shora uvedených úkolů, opatření a jejich prostřednictvím dílčích i hlavních cílů v prioritních oblastech bude organizačně i finančně velmi náročné. Jejich postupné naplňování bude možné pouze za **předpokladu vysoké míry odpovědnosti a osobního nasazení pracovníků (dobrovolníků i profesionálů) všech zapojených institucí**. Důležitým aspektem celkové úspěšnosti koncepce proseniorské politiky bude také **vzájemné spolupráce, koordinace a řízení proseniorské politiky**.

Seniorská politika je součástí sociální a zdravotní problematiky, kterou má v rámci města Svitavy na starosti **Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Svitavy**. Především jeho vedení – **vedoucí odboru i jednotlivých oddělení (zejména oddělení sociální péče)** budou orgánům města – radě a zastupitelstvu bezprostředně odpovídat za plnění jednotlivých cílů. S ohledem na jejich množství i různorodost navrhujeme, aby vedení odboru spolupracovalo na jejich **plnění společně s pracovní skupinou složenou ze zástupců nejvýznamnějších organizací v oblasti proseniorské činnosti**.

Součástí této koncepce je návrh na vytvoření **Rady seniorů města Svitavy**, která je poradním orgánem rady města v oblasti uskutečňování proseniorské politiky. Členové rady budou senioři (max. 8 členů) z jednotlivých subjektů sociálně aktivizačních služeb (Klub seniorů, Kardiáci, SPCCH apod.). Organizačně činnost Rady seniorů bude zajišťovat odbor sociálních věcí a zdravotnictví. Rada seniorů bude mít svůj statut a jednací řád. Složení rady by na funkční období dané touto koncepcí na návrh seniorských organizací schvalovala Rada města Svitavy, které by Rada seniorů přímo odpovídala za plnění jednotlivých stanovených cílů. K jejich plnění by využívala zejména **v koncepci uvedená opatření a úkoly**. Úkoly by byly součástí **plánů práce, jež by Rada seniorů vytvářela na základě plánů práce jednotlivých seniorských organizací**. Plán práce by Rada seniorů předkládala ke schválení radě města v souvislosti s projednáváním rozpočtu města. V jeho rámci by byla seniorská problematika zahrnuta jako **samostatná část rozpočtu spadající do rozpočtu odboru sociálních věcí a zdravotnictví**.

Hodnocení plnění proseniorské koncepce bude součástí každoroční zprávy o sociální problematice na území města Svitavy, kterou zpracovává odbor sociálních věcí a zdravotnictví a předkládá ji zastupitelstvu města. V této zprávě by byl samostatný prostor věnován naplňování proseniorské koncepce. Po každoročním schválení zprávy zastupitelstvem města by byla část zprávy týkající se naplňování proseniorské politiky zveřejněna na webových stránkách města Svitavy.

Na závěr stanoveného období by byl materiál zhodnocen komplexně (podle stanovených cílů) a na tomto základě by případně byla zpracována koncepce proseniorské politiky města na další období.

7. Závěr

Věříme, že vytvořením koncepce proseniorské politiky výrazným způsobem přispějeme nejen ke zlepšení života seniorů ve Svitavách, zvýšení mezigenerační soudržnosti všech věkových skupin a celkovému rozvoji našeho města.

Na přípravách Koncepce proseniorské politiky v letech 2018 – 2022 se podíleli následující aktéři:

Seniorcentrum Svitavy, s.r.o.

Domov na rozcestí Svitavy

Klub seniorů Svitavy, z.s.

Charita Svitavy

Okresní organizace SPCCH

SPCCH, ZO Kardio Svitavy

Středisko sociálních služeb Salvia, z.ú.

Geria spol, s.r.o.

Oblastní spolek Českého červeného kříže

Svaz postižených civilizačními chorobami - základní organizace Svitavy

Univerzita třetího věku V. O. Ottendorfera ve Svitavách

Středisko kulturních služeb města Svitavy

Městské muzeum a galerie ve Svitavách

Mateřské a rodinné centrum KRŮČEK

Střední zdravotnická škola Svitavy

Městská knihovna ve Svitavách

Bonanza Vendolí, z.ú

Květná Zahrada, z.ú.

Městská policie Svitavy

Centrum J. J. Pestalozziho o.p.s

Městské informační centrum Svitavy

Město Svitavy děkuje všem výše jmenovaným za jejich dosavadní práci pro seniory a osoby se zdravotním postižením, praktické zkušenosti, inovativní myšlenky a aktivní spolupráci a ochotu věnovat čas a energii přípravě tohoto materiálu. Poděkování rovněž patří pracovníkům MěÚ Svitavy i všem, kteří se aktivně zapojili do připomínkování průběžných verzí materiálu.

Věnováno panu Otmaru Cvrkalovi za celoživotní práci pro seniory a osoby se zdravotním postižením.